Ponedeljak, 14. novembar 2005.
Svedok Juraj Njavro
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 14.19 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Dobar dan gospodine doktore. Ja bih vas podsetio na svečanu izjavu koju ste dali početkom svoga iskaza i mogu da vam kažem da je ona još uvek na snazi. Gospodine Moore, imate reč.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Hvala vam najlepše. Doktore, u petak ste nam rekli da su vas odveli u Sremsku Mitrovicu. Sećate li se toga da ste naime to izjavili?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ja nemam puno pitanja za vas, ali hteo bih da se pozabavim sa dve, tri teme. Mislim da je takođe tačno da se kaže da ste zapravo vi izvedeni pred instituciju koja se zvala Viši vojni sud, je l' tako?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno, bio sam izveden pred instituciju zvana Viši vojni sud u Beogradu.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Uopšteno rečeno vi ste bili optuženi za organizaciju oružane pobune, je li to tačno?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno je vaša izjava, gospodine tužitelju.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Takođe ste bili optuženi za izvođenje transplantacije organa i za prodaju ljudskih organa u Nemačku i Francusku, je li to tačno?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Ja sam vam bio postavio pitanje u vezi sa dvojicom lekara prošlog petka. Jedan se zvao Ivanković. Recite da li je Ivanković svedočio protiv vas na tom sudskom ročištu?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Na tom sudskom ročištu koje nije završeno nije se pojavio doktor Ivanković, a ni drugi doktor o kojemu smo govorili prošli put.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Jeste li vi od srpskih vlasti tražili, odnosno vlasti koje su bile nadležne za taj Sud da te svedoke izvedu?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, ja sam zatražio na tom Sudu da se dovedu tu i svedoci da se suočimo, pa da mi onda kažu kako je moguće vaditi odnosno prodavati organe kad za to postoje i moraju postojati posebno educirani timovi, vjerujem da u većini klinika diljem Evrope ne znaju svi kirurški timovi koji se time bave uzimati organe sa mrtvih odnosno od onih umrlih neposredno prije toga.

TUŽILAC MOORE – PITANJE: Da to rešimo ovako. Da li je tačno da protiv vas nikada ništa nije dokazano i da ste vi na kraju bili razmenjeni?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, to je točno, jer nemoguće je nešto dokazati čega nikad nije ni bilo.

TUŽILAC MOORE: Ja više nemam pitanja za vas, najlepše vam hvala.

SUDIJA PARKER: Gospodine Vasiću, izvolite.

ADVOKAT VASIĆ: Hvala, časni Sude. Ali mislim da nakon perioda akomodacije u ovom trenutku bi bilo mudro uvesti u igru gospodina Domazeta, a da će sledećeg svedoka ispitivati kolega Vladimir Domazet. Hvala, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Biće nam drago. Hvala vama gospodine Vasiću. Izvolite, gospodine Domazet.

UNAKRSNO ISPITIVANJE : **ADVOKAT DOMAZET**

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala, časni Sude. Dobar dan svima vama i dobar dan svedoku doktoru Njavru. Da se predstavim ja sam Vladimir Domazet, drugi branilac gospodina Mrkšića. Gospodine doktore, najpre bih nekoliko podataka iz vaše biografije o kojoj ste nešto već govorili i kako sam iz vaših odgovora uvaženom kolegi iz Tužilaštva shvatio, vi niste rođeni Vukovarac, vi ste u Vukovar došli posle završenih studija medicine, je l' tako?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE Vi ste se i školovali u svom rodnom kraju, to je sasvim drugi deo zemlje, je l' tako? Školovali ste se i bili sve do odlaska u vojsku u Hercegovini.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, nije to točno. Ja sam završio osnovnu školu u Hercegovini, u svom rodnom mjestu, gimanaziju velikim dijelom u Dubrovniku. Nakon toga položio sam veliku maturu i to sedmi i osmi razred u Mostaru, da bih Medicinski fakultet završio u Zagrebu.

Fond za humanitarno pravo

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Možda zbog podatka, a vi ćete mi reći da li je tačan, u vojsku otišli i da ste bili prijavljeni u vojnom odseku u Čapljini, pa sam smatrao da se niste odajvljivali i da ste tamo živeli do tada.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Moralo je po propisima ondašnjim vojnih vlasti, odakle je otac i odakle se rođeno, odatle se prijavljivati i slati u vojsku, jer ja sam bio pred završetkom studija na medicinskom fakultetu, pa nisam ni mogao biti negde zaposlen sa novim prebivalištem.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada smo već tu, možete li mi reći gde ste i kada služili vojni rok u tadašnjoj JNA?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: U tadašnjoj JNA služio sam vojni rok u Novom Sadu, najprije u vojarni "Miletić" i to 1966. godine na 1967. godine, a potom u Garnizonoj ambulanti u Petrovaradinu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste služili u svojoj struci? Dakle, medicinskoj ili ste bili u nekoj od oružanih ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Bio sam prva dva mjeseca ili tri na onoj standardnoj obuci i nakon toga sam bio u svojoj medicinskoj struci kao što sam rekao, u Garnizonoj ambulanti.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, posle odsluženja vojnog roka i diplomiranja na Medicinskom fakultetu u Zagrebu, vaše prvo zaposlenje, kako sam razumeo je bio Vukovar?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada se radi o tom vašem poslu ja bih se upravo zadržao na onom periodu kada ste već završili specijalizaciju o kojoj ste govorili i radili kao specijalista hirurg. Možete li mi reći, u ovo vreme koje je relevantno, dakle 1991. godina, koliko je ukupno bilo hururga u vukovarskoj bolnici?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: U vukovarskoj bolnici je bilo... Samo trenutak, četvorica, 1991. godine dok je trajalo, inače, dok je trajala agresija na Hrvatsku i grad Vukovar.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, četvorica ili četvoro hirurga uključujući i vas, je l' tako?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li mi možete reći njihova imena, dakle ove preostale trojice?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Doktor Mladen Ivanković, doktor Mirko Stanojević i doktor Lazo Manojlović. I doktor Juraj Njavro.

Fond za humanitarno pravo

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Doktore Njavro, vi ste čini mi se u petak odgovarajući na pitanja uvaženog gospodina Moorea pomenuli da ste bili jedini hirurg hrvatske nacionalnosti. Da li je to tačno, odnosno da li su ova trojica koje ste naveli bila neke druge nacionalnosti?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, jedini između njih četvorice sam bio ja Hrvat, ostala trojica su bili srpske nacionalnosti.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: I vaš šef odnosno šef hirurgije je bio doktor Ivanković koliko sam vas razumeo?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno. Doktor Ivanković je bio cijelo vrijeme i šef kirurgije, a ja sam bio šef Ratnog saniteta za bolnicu i Vukovarsku općinu, po odluci Glavnog sanitetskog stožere iz Zagreba.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hoćete li mi reći kada je to bilo, ta odluka Stožere iz Zagreba, odnosno od kada ste rukovodili ovom Ratnom bolnicom?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Negde od konca, mislim od konca jula mjeseca ili pred kraj jula mjeseca 1991. godine.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li sam vas dobro razumeo da i tim postavljenjem vašim za, kako se to zvalo, načelnik ili kako se zvao taj rukovodilac Ratne bolnice, da li je prestao biti šef hirurgije doktor Ivanković ili ne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, niko mu nije oduzeo taj dio odgovornosti kirurške odnosno kao voditelja Kirurškog odijela.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada smo već kod ove teme gospodine doktore, da li možete da mi kažete šta je bila vaša konkretno uloga u toj Ratnoj bolnici odnosno šta van onih dotadašnjih redovnih zaduženja i obaveza koje ste imali?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa uglavnom ono što se inače u ratu treba osigurati, a to je dovoljno sanitetskog materijala i ljekova tako da grad koji je pred rat imao negde 45.000 stanovnika da ne bi bilo medicinski ugroženo zbog toga što nije bilo dovoljno lijekova i materijala što će se tijekom one žestoke agresije od avgusta mjeseca pokazati kao nedovoljno i što je na kraju i dovodilo do toga da velikom broju ranjenika, pa i bolesnika nije mogla biti pružena odgovarajuća medicinska pomoć, ne zbog toga što liječnički tim nije bio dovoljno obrazovan nego zbog toga što je bilo onemogućeno dopremanje i sanitetskih lijekova i materijala, pa i ostalim medicinslih pomagala potrebinih za pravilno i stručno liječenje, jer je bila blokada Vukovara i zbog toga je, bar mi liječnici mislimo, jedan dio ranjenika na žalost i bolesnih ljudi tragično završio, upravo zbog toga što je bilo onemogućeno kao što sam rekao, dostavljati lijekove, sanitetski materijal, sve one zamjene razne za krv, zatim razne infuzijske otopine potrebite u liječenju i u reanimaciji i mogu navjesti na žalost tragičnih primjera gdje uz svu najbolju pomoć i njegu, zbog nedosatatka lijekova kao i zbog razrušene velikim dijelom bolnice, zbog velikog broja ranjenika nije ih moguće bilo evakuirati, dolazilo je

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

do tragičnih ishoda liječenja. A tomu sigurno je doprinijelo i silno razaranje, granatiranje sa svih strana, iz zraka, vode, kopna, tako da je život jedino bio moguć pod zemljom, a pod zemljom postoji velika mogućnost da lakše dođe do infekcija, jer kao što sam rekao, radi ovih silnih granatiranja nije bilo moguće dopremiti ni vodu, ni hranu, ni lijekove, a ono malo što je bilo u bolnici krajnje je razumno trošeno i jednom trenutku radi upravo nemogućnosti održavanja potrebite higijene pojavile se i bolesti koje ponekad znadu... koje su karakteristične za rat gde nije bilo moguće pomoći im jer nismo mogli dobiti zbog kažem, ponavljam, blokade i razaranja svakodnevnog bolnice, nije moguće bilo dobiti ni serume potrebitih za prevenciju određenih bolesti.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospodine Njavro, ja se izvinjavam, moram vas prekinuti, ja vas molim, do ovoga o čemu govorite doći ćemo možda kasnije i kroz moja pitanja, a imali ste priliku da o tome odgovorate i na pitanja uvaženog kolege Moorea, ali vas molim da odgovarate konkretno na moja pitanja što je moguće kraće. Imaćete priliku da ovo šta želite da što opširnije kažete odgovarajući na druga pitanja. Moje pitanje je bilo, vaša uloga kao načelnika ili rukovodioca te Ratne bolnice, šta je bila u to vreme koncem jula meseca kako ste rekli da ste postavljeni i vi ste rekli priprema i nabavka lekova, a zatim smo malo dalje otišli. Ja vas molim da mi objasnite, dakle sem te nabavke lekova, obezbeđivanja dovoljnih zaliha, da li su još neke druge pripreme vršene, organizacione, tehničke, kadrovske ili ne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne i nikakve posebne druge pripreme osim što smo dobivali pomoć eventualno u nekoliko sanitetskih vozila i došlo je u dva, tri navrata gde je Glavni sanitetski stožer iz Zagreba poslao kao ispomoć tim liječnika i medicinskih sestara.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Dakle, vratićemo se na pitanje i bolnice i hirurgije i ovoga o čemu ste počeli da govorite, ali bih vas molio pre toga da pređemo na jednu drugu temu i molio bih da mi kažete, a svakako ste u situaciji da to dobro znate nešto što je prethodilo 1991. godini, a to su prvi višestranački izbori u svim republikama bivše Jugoslavije, pa i u Hrvatskoj. Održani su 1990. godine, je l' tako?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, točno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: U Hrvatskoj, na nivou Republike Hrvatske je pobedila Hrvatska demoktarska zajednica, je l' tako?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno, da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se slažete sa tim ili imate drugo mišljenje, da je Hrvatska demoktarska zajednica bila stranka izrazito nacionalne orijentacije ili izrazito nacionalna stranka u Hrvatskoj?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja nisam političar niti mogu o politici govoriti, ni ocijenivati programe pojedinih stranaka, jer tad nisam bio pripadnik ni jedne stranke.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. A da li se sećate tih izbora, da li su Srbi u Hrvatskoj u tim izborima imali svoju nacionalnu stranku?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Mislim da ako se ja sjećam, ali kažem opet nisam bio angažiran ni u kom vidu politički, jer nikad nisam bio pripadnik do 1990. godine i neke ni jedne stranke. Prema tome, da li... Koliko je stranaka sudjelovalo i tko je sve bio nositelj lista i za gard Vukovar mislim da mogu sa sigurnošću kazati da nisam bio dovoljno u tome angažiran, niti sam uopće sudjelovao u pripremama osim kao što jednom, kao običan lojalan građanin sam izišao na izbore. I glasovao po svojoj savjesti.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, gospodine Njavro, ako sam vas dobro razumeo vi se ne možete setiti ili niste znali da li su na tadašnjim prvim, višestranačkim izborima i Hrvatskoj Srbi imali svoju nacionalnu stranku?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa mislim da su i Srbi imali svoju nacionalnu stranku, jer ako su pretežino, kao što ste rekli, Hrvati imali, kao što ste vi rekli nacionalnu stranku HDZ-e, tako su i Srbi imali svoju nacionalnu stranku. Uostalom i vidio sam kad se prolazilo kroz Vukovar u promidžbenom dijelu da se svaka stranka nastojala predstaviti i pozvati birače da glasaju za nju, pa između njih i srpska stranka. Odnosno srpska SDS stranka.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je vaš odgovorn na moje pitanje da je u to vreme, dakle 1990. godine prilikom prvih višestranačkih izbora postojala u učestvovala u tim izborima Srpska demokratska stranka?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja pretpostavljam da je i sudjelovala je ako smo utvrdili da je bilo višestranačje i više stanaka na izborima, onda je i SDS sudjelovao uz druge stranke koje su bile zakonski priznate i omogućeno im da sudjeluju na izborima, a sigurno između njih i SDS.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Vi ste tada već uveliko živeli u Vukovaru i svakako ovo šta ste rekli, glasali u Vukovaru, da li se sećate, na lokalnim izborima u Vukovaru koja je stranka dobila većinu glasova?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ne. Nisam, ako sam tada i znao sigurno da me to, kao što sam rekao, devedesete nisam puno obraćao pozornost ni pamtio.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ako bih vas na neki način podsetio ili bih vam rekao da je to bila Stranka demokratskih promena gospodina Ivice Račana kao predsednika, da li biste se složili samnom ili se i dalje ne sećate toga?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ne bih mogao potvrditi vašu tvrdnju.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: A da li se sećate ko je na tim lokalnim izborima o kojima sam vas pitao bio izbaran za predsednika Skupštine opštine Vukovar?

Fond za humanitarno pravo

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Sjećam se da je bilo puno natezanja i da je, to da, i da je bilo puno, od ranije je poznato to bilo da je vrlo važno ko će biti predsednik općine, mislim da je izabran Salvko Dokmanović, gospodin Slavko Dokmanović za predsednika Skupštine grada Vukovara.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, da, tačno gospodin Dokmanović je izabran ali, možda sada se sećate ili znate koju je listu on predstavljao odnosno koju je stranku on predstavljao na izborima ili se ne sećate?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, jer kao što sam rekao mislim da je tu bilo oko toga puno natezanja i da je tek konsenzusom izabran, ali kojoj stranci je pripadao ne znam, svakako znam da je bio srpske nacionalnosti, ali kojoj je stranci pripadao, ne mogu, ne sjećam se.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. A da li se sećate gospodine Njavro, ko je tada bio, posle tih izbora potpredsednik Skupštine opštine Vukovar?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ne sjećam se.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li vam je poznato ime Marin Vidić? Zvani Bili.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, Marin Vidić Bili, znam da je bio kasnije povjerenik Vlade, ali ne sjećam se da je bio potpredsednik grada Vukovara, potpredsednik Skupštine grada Vukovara.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dobro. Iako ste mi rekli da se u to vreme bar niste bavili politikom i niste se mnogo interesovali za politiku kao što kažete, da li se sećate da je posle tih izbora, krajem 1990. godine došlo do promene Ustava Republike Hrvatske?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, to znam.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li vam je poznato da je oko te promene bilo dosta polemike i da je konačno Ustav promenjen tako što Srbi kao narod više nisu bili deo konsitutivnog dela Hrvatske već je tim Ustavom kao konstitutivni narod ostao, ostali samo Hrvati?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, sjećam se da je bilo puno, da je izglasano u Saboru da je suverni narod u Republici Hrvatskoj hrvatski narod. A da su ostalo nacionalne manjine.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se sećate gospodine Njavro ili imate ta saznanja, koliko je u to vreme, dakle u vreme kad je Ustav promenjen, negde kraj 1990. godine Srba kao građana Republike Hrvatske živelo u Hrvatskoj, a posebno u Vukovaru?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Znam za Vukovar, za Hrvatsku ne znam. Za Vukovar znam da je u Vukovaru odnosno u općini Vukovarskoj bilo 44 posto Hrvata, 37 posto Srba. Ili 38, 37, 38 točno ovde ovaj, sigurno je 37, ali da li još koji postotni dio, ne sećam se.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se sećate gospodine Njavro da je posle donošenja tog Ustava ovako kako ste i vi odgovorili došlo do određenih tenzija i pogoršanja međunacionalnih odnosa uopšte u Hrvatskoj, a naravno i u Vukovaru?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja to ne sjećam se, za Vukovar ne bih mogao to tvrditi, ali za Hrvatsku jer ja sam tad živio u Vukovaru i bio okupiran Vukovarom i problemima Vukovara tako da znam to, ali za šire ne bih mogao, ne sjećam se.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, ako sam vas dobro razumeo smatrate da u Vukovaru nije došlo do pogoršanja tih odnosa ili nekih tenzija između Hrvata i Srba?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, nekih posbenih tenzija ili jače izraženih tenzija ne sjećam se da je bilo, u to vrijeme.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: A malopre ste se, kad sam vas pitao za gospodina Marina Vidića setili... ne sećate se da li je on bio potpredsednik opštine, ali se sećate da je bio postavljen za povernika. Možete li mi reći kada je to bilo i kako je došlo do toga da umesto legalno i legitimno izabrane lokalne vlasti postavljen poverenik koji bi upravljao opštinom Vukovar?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Kao što sam rekao, ne znam ta događanja, nisam se bavio politikom, kao što sam rekao ja sam se bavio ipak medicinom i problemima medicine i saniteta i nisam znao, ako se je tako dogodilo kao što vi tvrdite da je došlo do toga da je Marin Vidić, zbog čega je Marin Vidić s položaja potpredsednika skupštine, ako mogu slobodno tumačiti vaše pitanje, imenovan za povjerenika Vlade. Za to bih najmanje imao razloga znati, jer kao što sam rekao tad mi politika nije bila zanimanje.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ali ste čini mi se gospodine Njavro rekli, i to je zaista tačno da je gospodin Marin Vidić postavljen za dakle onog koji treba da upravlja opštinom, dakle to je vaš podatak, vi ste ga znali. Ja sam zbog toga pitao da li znate i zbog čega je do toga došlo?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, naravno da se zna, da sam živio u Vukovaru i da sam morao znati tko je saodgovoran za događanja, kome se treba obratiti za bilo kakvu pomoć, pa sam sigurno morao znati i da je Marin Vidić Bili imenovan povjerenikom. Ali na koji način i kako je došlo do toga, to ja ne znam.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: A da li vam je poznato kojoj stranci je pripadao?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ni to.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ni tada vam nije bilo poznato, a ni kasnije?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ni sad ne znam kojoj stranci pripada. Ako pripada i jednoj.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: To šta kažete da u to vreme se niste zaista bavili politikom, niste bili član ni jedne stranke, pokušaću da vas pitam da li se ipak sećate da li ste u razgovorima kontaktima koje ste svakako imali kao lekar koji je mnogo ljudi sretao svakog dana, imali neka saznanja o tome šta neke stranke, pre svega mislim na HDZ-e rade da se stvaraju i formiraju neki nenaoružani odredi, da se po selima prave smotre i da se sakuplja novac za oružje? Da li ste bilo šta od toga čuli u to vreme?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Sa tim nisam bio upoznat, jer moja je kao lječnika i kao čovijeka zadaća kad dođe bolestan čovijek pomoći mu uvijek, pitati ga za zdravlje i simpatomatologiju njegove bolesti, a ne šta se priča po selu i tko što radi i pa ni ni čak u gradu. I da li je sve što čuje uopće istina ili je sve to rekla-kazala.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ako su to možda priče ili rekla-kazala na koje niste obraćali pažnju, da li vam je skrenulo pažnju sazanje da se pojavljuju barikade na izlazima ili ulazima u pojedina naseljena mesta i da se prave problemi dakle u normalnoj komunikaciji i cirkulaciji ljudi u to vreme? Da li ste imali ta saznananja?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Imao sam to saznanje zato što sam sam prošao kroz to. Naime, 2 maja 1991. godine ujutro sam ranije išao u Osijek radi toga što sam vodio jednu pacijenticu na pregled na "CT", komjuteriziranu tomografiju glave i kad sam se vraćao skupa sa mojom suprugom dočekale su nas barikade u Trpinji. Na tim barikadama sam prvi put vidio paravojne četničke, četnički obučene ljude koji su nas jedine propustili kroz samo selo zato što sam operirao rodbinu glavnome na barikadi i uputio nas da nekoga nađemo u selu tko će nas izvesti na gornjoj barikadi na izlasku iz sela prema Vukovaru i tad nas je izveo jedan stanovnik Trpinje konkretno Ilija Mirkić koji je na gornjoj barikadi gdje su takođe nas dočekali naoružani pojedinci s kokardama, tipičnim četničkim znakovljem i tako sam uspio doći do bolnice u Vukovaru gdje je onda, već su dovoženi ranjeni policajci ili redarstvenici iz Borova Sela.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Trpinje koje ste pomenuli, da li iz ovoga šta ste rekli znači da je to bilo mesto sa srpskim stanovništvom ili pretežno srpskim stanovništvom ili potpuno sa srpskim stanovništvom?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa gotovo bi se moglo reći sa potpuno srpskim stanovništvom, ja ne znam je li bilo i ako je bilo koliko je bilo Hrvata, ali sam vidio isto tako u selu naoružane ljude ispred kuća. U jednoj kući sam čak vidio i određenu skupinu naoružanih paravojnih četničkih obučenih ljudi koji su bili u jednoj prostoriji usred, po prilici usred sela.

Fond za humanitarno pravo

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospodine Njavro, kada kažete to četnički, često ste upotrebljavali taj termin o četnicima, možete li i ovde zbog Suda i zbog Pretresnog veća da kažete ko su bili četnici i kako ste vi u ovim situacijama prepoznali da se radi o četnicima?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Prepoznao sam po tomu što je Šešelj obilazeći i Baranju, obilazeći i Borovo Selo, često i na televiziji prikazivan sa znakovljem i promičući ideologiju četničku 'odstraniti sve što nije srpsko".

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Konkretno u Trpinju, kažete da ste videli četnike?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Na osnovu čega ih identifikujete kao četnike?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Tako je. Jer četnike imaju svoje znakovlje i prijetnje. Drugo, sam jedan od njih je došao sa snajper puškom i rekao: "Ja sam četnik" i mojoj supruzi koja je vozila, upravljala automobilom, koja nije odmah stala na njegovu zapovjed rekao je: "Ja sam kao četnik, mogao sam vas ubiti, ovog puta sam vam sapsio život, više se ne vraćajte i ne prolazite kroz Trpinju". Ako je on to rekao, ja nemam razloga ne misliti da nije bio četnik i da drugi isto tako obučeni i sa istim znakovljem nisu bili četnici.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li znate da su, evo konkretno u Trpinju te barikade postavljene, šta je učinilo da jedno mesto se izoluje i na taj način postupa ako ste malopre rekli da pre toga baš ni za šta niste čuli, nikakve tenzije, nesuglasice, nikakav poremećej međunacionalnih odnosa nije bio. Da li mislite da to ide jedno s drugim?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Nisam ni ovome vidio razloge. Zato me je i iznenadilo kako ujutro sam išo u Osijek, je li, Vukovar - Osijek je razmak oko 35 kilometrara, Trpinja je prvo selo od Vukovara prema Osijeku, pa dođe Klisa, pa Osijek, prošao sam i jedno i drugo selo, ujutro nije bilo ništa, vraćajući se negde oko 11.00 po prilici, naišao sam ne u Trpinji koja je takođe pretežno srpsko selo nego tek u Klisi koja je takođe pretežno srpsko selo, nego tek u Trpinji na barikade u povratku.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: A da li vam je poznato da su takve barikade bile postavljene i u naseljima, mestima sa pretežno hrvatskim stanovništvom na isti takav način?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ja ne mogu to potvrditi, jer tad, pa ni kasnije, ja nisam hodao ni po jednom, ni po hrvatskim, a ni po srpskim selima, pa nisam mogao znati sa sigurnošću da li su postavljane barikade i u hrvatskim, a ne samo u srpskim selima. Jer sam gotovo po 24 sata provodio u bolnici. Svakodnevno.

Fond za humanitarno pravo

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Rekli ste da je to bilo upravo tog dana kada je u Borovom Selu bio žestok okršaj u kome je više lica, više policajaca poginulo i rekli ste da ste po povratku radili na tome kao lekar hirurg. Da li ovaj događaj s barikade u Trpinju koje nisu bile kada ste odlazili u Osijek kako sam vas razumeo, nisu već u povratku, da, da nisu rekacija na događaj u Borovom Selu i strah tih ljudi iz Trpinja da će i kod njih doći jedan veliki broj policajaca kao što se desilo u Borovu Selu i da će doći do ovakvog okršaja?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ne mislim da je to bio razlog jer do Borova Sela treba ipak proći kroz Borovo, kao dio Vukovara, a Trpinja, Klisa, Bobota, Vera, cjeo ovaj dio, severni dio ako mogu tako nazvati Vukovarske općine su pretežito ili gotovo pretežito naseljeni srpskim pućanstvom.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Koliko je, ukoliko znate otprilike udaljenost između Trpinje i Borova Sela?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Mogu malo, dopustite malo da promislim. Možda pet ili šest, možda i više kilometara, ali uglavnom mislim ne više od 10 kilometara. Ili tu negdje, uglavnom nešto manje, stvarno nisam nikad nisam ni obraćao pozornost na to, ali ovako, iz mog viđenja jer poznam i jedno i drugo mjesto da je po prilici tu udaljenost.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, u svakom slučaju veoma blizu su ta mesta i veoma lako i brzo je moguće doći iz jednog u drugo od tih mesta. Ali glavni događaj tog dana je bio ovo u Borovu Selu, vi ste to pomenuli i u ispitivanju gospodina Moorea i danas, dakle u to isto vreme o kome pričate u Trpinju, desio se jedan, rekao bih žestok borbeni okršaj u Borovu Selu u kojem je bilo mrtvih i ranjenih na obe strane, je l' tako?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Koliko ja znam, mrtvih je bilo na hrvatskoj strani ako mislim tu, a mislim, na redarstvenike, odnosno ili policajce i jedan dio je poginuo, dvanestorica jer su dovezena bila i pred bolnicu i pred ztgradu MUP-a odnosno policijske postaje u Vukovaru i bio je jedna skupina ranjenih ako sam ja to dobro zapamtio jer to su još počeci, pa je lakše onda brojeve i pamtiti, negde mislim da je oko 20 i koji bio ranjen, tu je bilo i policajaca, ali i pripadnika paravojnih jedinica iz Borova Sela.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, gospodine Njavro, ako sam vas dobro razumeo, vi tvrdite da tih 12 poginulih policajaca je čak dovezeno do Vukovara, do bolnice? Dakle, leševi poginulih policajaca su tada i dovezeni kada i ranjenici?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja tog trenutka nisam bio u bolnici, jer sam dolazio kroz barikade kao što sam rekao u Trpinji u bolnicu gdje je već dovezeni mrtvi, jer mi je rečeno da je jedan deo u bolnicu dovezan, ali da su onda odvezeni na groblje, na Mitnici, a drugi dio isto tako ubijenih da je bio pred policijskom postajom i da su odatle također radi obukcije prevezeni na groblje, Novo groblje na Mitnici. Ranjeni su

Fond za humanitarno pravo

bili u bolnici i upravo u tjeku su bili pregledi apsolutno sam onda i ja se pridružio pregledima i smjestili smo ih u bolnicu kažem negde 21 ili 22, uglavnom toliko je bilo ranjenih iz Borova Sela.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, dakle ipak razumevši vaš odgovor i jedan deo, deo koji je bio tu i drugi deo, ali u svakom slučaju svi poginuli su bili tog dana prevezeni u Vukovar. Kada govorite o ranjenicima, čini mi se da ste rekli da jedan deo ranjenika su bili ranjenici sa ove strane hrvatske policije, a da je drugu deo stanovnika Borova Sela. Da li sam vas dobro razumeo da su i ti ranjenici bili prebačeni u vašu bolnicu?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da. Točno. Jedan dio.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Jedan deo od ukupno ranjenih ili ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Oni koji su bili ranjeni i smješteni i kojima je bila potrebna intenzivna skrb, kojima je znači život bio ugrožen, bili su nakon zbrinjavanja kirurškog, pa reanimacije i zbrinjavanja bili smješteni u šok sobu ili intenzivnu skrb, pa su oni rekli da su evo oni sklonjeni, ali ne znaju sigurno da li ima još i gdje se nalaze. Da li ima još njihovih paravojnih koji su možda ranjeni i ne znaju gdje su, ali ovi koji su došli, njih kažem sedam milsim da je bilo, osam, bili su maksimalno stručno zbrinuti i zadržani na liječenju.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle po vašem sećanju sedam ili osam, sedmorica ili osmorica tih Srba iz Borova Sela kao ranjenici su lečeni u vašoj bolnici?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno tako.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste vi bili prisutni kad su oni dovedeni ili ste se kasnije uključuli u njihovo lečenje?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja nisam bio prisutan kad su doveženi, ali sam im, kad sam došao jer nisu svi odmah bili obrađeni, ali sam po dolasku iz Osiječke bolnice i prolasku kroz barikade gde sam zadržavan uz standardne prijetnje, ne bih časni Sud zamarao kakvi se sve izrazi su se koristili i onda sam pristupio zbrinjavanju ovih ozlijeđenih.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Govorite o vašem povratku iz Osijeka preko Trpinja, pa ste zbog toga došli kasnije. Dakle, kad su već ovi ranjenici bili u bolnici, je l' tako?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se sećate ili ste proveravali da li su ovi ranjenici o kojima govorimo, sedmorici ili osmorici, upisani u vaše bolničke knjige u evidenciju bolnice u Vukovaru?

Fond za humanitarno pravo

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, oni su svi bili upisani u bolnici u Vukovaru, upisani sa svim nalazima, sa svim dijagnozama i svim zahvatima i svom terapijom koja im je pružena, a ako treba podatke tražiti onda treba podatke tražiti od JNA koji su ulaskom u Vukovarsku bolnicu odnijeli svu dokumentaciju.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kažite mi ovo. Da li su ti ranjenici bili pod stražom policije ili bez ikakve straže? Odnosno da li su imali neki status pritvorenih lica ili ne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne posebno pritvorenih lica bar koliko se ja sjećem, nije bila nikakva posebna straža.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je uopšte bilo policije odnosno naoružanih policajaca, ne govorim o onima koju su dakle kao ranjenici ili mrtvi dovezeni već policajci koji su bilo oko bolnice, u bolnici u to vreme, dakle 2. maja 1991. godine?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne. Nikakve policije nije bilo ni u, ni oko bolnice, govorim o 2. maju 1991. godine.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: A da li se to odnosi na naredne dane, dakle nekoliko narednih dana posle 2. maja 1991. godine?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja ne mogu, sad se ne sjećam, kazati da li je nekad neko od policajaca došao u bolnicu upitat za nekog ranjenika i zadržati se možda da ga posjeti.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Poseti ili ispituje? Da li ste imali te situacije da dolazi policija da ispituje neke bolesnike?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ne. Jer ako sam rekao u intenzivnu skrb odnosno u šok sobu gdje su bili smješteni, nije bio dopušten posjet civinim osobama. Ni ranije, a ni za vreme ovog događaja za koji me pitate.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, kad se radi o toj vrsti odelenja svakako da je tu zabranjen ulaz svim licima, ali inače, uopšte kada nisu više u toj šok sobi, da li se uobičavalo da policajci dolaze i ispituju?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, koliko ja znam, meni se niko bar nije obraćao za dopuštenje da bi nekoga ispitiavo. Pretpostavljam da bi bio ako ništa drugo, ono običan red da me pitaju ili mene ili doktora Ivankovića koji je isto tako dio odgovornosti za Kirurški odjel snosio.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Još samo jednu stvar u vezi ovoga, da li se sećate šta je sa tim ranjenicima bilo, da li su izlečeni, napustili bolnicu ili ne, da li se sećate konkretno šta je sa njima bilo?

Fond za humanitarno pravo

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Koliko se ja mogu sjetiti, oni su svi bili dobro oporavljeni u dobrom sad već zdravstvenom stanju, neki gotovo izlječeni, jer rane od raznih vojnih oružja bilo eksplozivnih, bilo puščanih, ponekad traju puno duže nego obične rane, pa ne mogu tvrditi da su izliječeni, ali koliko se sjećam, oni su razmjenjeni za neke već zarobljene, koliko sam ja čuo, hrvatske policajce.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Znači li to gospodine Njavro, da su oni ipak imali status zatvorenika, ne samo vaših pacijenata?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne bih mogao tako kazati, jer ni policajci u svojoj državi ako nisu napravili krivično dijelo ne mogu biti isto tako zatvorenici. Bez odluka odgovarajućih sudskih ili već koje zakonski nadležan za to, bez te, bez tih odluka.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, da, naravno to razumem, ali je činjenica, sami ste rekli da po onom šta znate da su bili razmenjeni, dakle to znači da su imali neki drugi status, a ne status potpuno slobodnih građana koji su mogli da idu gde žele.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: A možda je jedan od razloga to što se to smatralo jednim, ja govorim to kao mogućnost, jer nisam nadležan to uopće komentirati, a ne bih mogao prihvatiti vašu izjavu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dobro, hvala. Hoćete mi reći, posle tog dana i posle tog događaja da li je došlo do naglog odlaska Srba i sa posla i iz samog Vukovara i nedolaska na posao i napuštanje čak svojih radnih mesta? Posebno, da li se toga sećate vi u okviru bolnice u Vukovaru.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Mogu kazati da je došlo do napuštanja bolnice svih, dijelom Srba i nesrba. I Hrvata i drugih nacionalnosti, pa i Srba. Tako da nije to vezano samo uz Srbe. Tako da nije, ako se pojavio kod nekoga strah tada, bio vezan samo za jednu nacionalnu skupinu. Niti je bio karakterističan samo za jednu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li mi možete reći ili naći primer zašto bi tada neko od Hrvata prestao da dolazi na posao ili dao otkaz bolnici u Vukovaru? Da li se on osećao ugroženim ili se to moglo odnositi upravo na Srbe?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa ne znam da se itko trebao osjećati ugroženim, a najbolji pokazatelj toga je to da svi oni Srbi koji su ostali u bolnici, nikome nije ništa nedostajalo ili im je nedostajalo kao i svima nama ostalim, svi su bili jednako tretirani, jednako životno ugroženi od razaranja, granatiranja, uništavanja, jednako su podnosili sve ratne nedaće kao i mi, kao i mi hrvatski dio, koji je radio u bolnici.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ja to razumem vaš odgovor i jasno je da su i oni koji su ostali da rade delili sudbinu svih, ali da li je ovaj strah ili nemogućnost dolaska na posao usled barikada i drugih, učinilo da mnogi Srbi prestanu da dolaze na posao?

Fond za humanitarno pravo

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: To se ne bi moglo kazati. Dapače, jedan dio Srba iz Borova Sela, jedna instrumentarka, evo konkretno ću je kazati je udana bila za sina popa Žarka u Borovu Selu, Jašić, koja je dolazila redovito na posao kroz barikade i nije joj pravljena smetnja. Isto tako dio njih koji je dolazio iz Negosalvaca na posao kroz barikade, iz Bršadina također nije im smetala, ali s druge strane, nisu mogli oni Hrvati koji su stanovali u Bršadinu i prema Borovu Selu i u Borovu Selu, nisu mogli ući dok se slobodno kretao ovaj dio srpskog življa, bar oni koje ja znam u Medicinskom centru. I u bolnici Vukovarskoj i nije bilo razloga, za to kažem, druga je stvar da li je neko svojom voljom iz straha otišao. Pa otišlo je poznatih Hrvata, vukovarskih liječnika iz vukovarske bolnice i specijalista i medicinskih sestara i drugih, a sigurno onda i Srba što ne može biti razlog ni opravdanje nacionalne ugroženosti.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dobro, to je vaš zaključak da smatrate da to nije bilo povezano s ovima, ja poštujem vaše mišljenje, ali bih vas pitao kad govorite o tim barikadama. Svakako Borovo Naselje je blizu i između Borova Sela i samog Vukovara. Da li se možemo složiti da je to bilo mesto sa pretežno hrvatskm stanovništvom?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Borovo, da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Borovo Naselje?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Borovo Naselje, tačno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li su tu postojale barikade kroz koje bi morao da prođe neko, kao što ste pomenuli ovu gospođu da bi došla iz Borova Sela u Vukovar?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Kad su počele barikade ono ranije, pa kasnije kad su i s druge strane postavljane barikade, ove barikade sa hrvatske strane nisu onemogućavale prolaz iz Borova Sela na posao i u "Borovo" tvornicu čak, dok je radila. Ali obratno nije moguće bilo.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li mi možete reći otkuda vam taj podatak, otkuda ovo znate?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ovo znadem od ove medicinske sestre koja mi je to pričala, koja je radila, bila instrumentarka, pa uostalom i meni je instrumentirala ponekad na operacijama.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ali to ako je ona uspevala iz bilo kog razloga i kao ženska osoba da prođe te barikade, da li je to bilo moguće muškarcima iz Borova Sela, pogotovu ako su ih smatrali kao što ste i vi malopre rekli, četnicima i da li je bilo realno da mogu da prođu kroz Borovo Naselje i barikade koje su ti bile postavljene svakako upravo zbog toga?

fond za humanitarno pravo

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa ne mislim da je iko u Vukovaru sve Srbe iz Borova Sela ili ikog drugog smatrao četnicima. Tako da ne mogu zbog toga kazati da su svima bili zaprečeni prolazi kroz barikade, ali ja iznosim moje saznanje onoga šta ja znam, šta mi je rečeno. Ja nisam nikad stajo na toj barikadi, pa da bih gledao ko je ušao, ko je izišao, ko je pušten, ko nije.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Da li se sećate u to vreme, dakle vreme i pre 2. maja 1991. godine, a naročito posle, da li je bilo učestalih ekspolzija, miniranja kuća, kioska, da li se to dešavalo u Vukovaru i okolini?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja sam čuo i sam, jer sam živio u gradu, relativno blizu centra i blizu bolnice, jer bolnica je gotovo blizu centra za te priče i da se je znalo dogoditi eksplozije. Međutim rečeno je i smatralo se da to čine pojedinci koji su odlazili iz Vukovara iz njima znanih razloga da ne bi kuća nikome drugome pala u ruke ili da bu možda naplatili pošto su je prethodno osigurali, a to su mi rekli i ovi iz osiguravajućeg društva koje je još funkcioniralo.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li to gospodine Njavro, ne protivreči ovome šta kažete da tenzije nisu čak bile u to vreme nešto posebno visoke između ovoga ako i kuće idu u vazduh i ako ček neko, i pod uslovom da napušta Vukovar diže svoju kuću u vazduh kako ste vi čuli da su bile, ovaj, priče? Da li to ne znači da su ti odnosi zaista bili veoma poremećeni?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Upravo obrnuto. To govori da oni ekstremi koji su inače, sami po sebi, izazivali probleme, tim činom su željeli izazvati netrpeljivost, pa kao što znate uglavnom nijesu uspjeli, jer kad je Vukovar okupiran i onaj dio koji je ostao zatvoren, ostalo je dosta Srba unutra koji nisu otišli nikamo i nisu se osećeli ugroženima i nisu ništa bolje ili lošije prolazili nego jednako strašne strahote ratne, živeći u podrumima, živeći poput krtica skupa sa svim ostalim nesrbima jednako podnoseći tu patnju.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ali to nije bilo moje pitanje. Moje pitanje se odnosilo upravo na ove ekslozije i požare u kojima su stradale srpske kuće. Da li vam je poznat slučaj da je dignut u vazduh kiosk "Novinskog-izdavačkog preduzeća Borba" iz Beograda?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Nije mi poznato ni za jedan poseban objekt, niti sam obraćao ja pozornost na to jer moja je zadaća kao čoveka, kao liječnika bilo smirivati eventualno i ako bi se pojavilo, ali ja sam kao što sam rekao bio gotovo 24 sata u bolnici kažem opet, smatralo se, oni koji su mi dolazili zbog medicinske pomoći, a ne zato da bi mi pričali šta se događa u gradu. Uz ostalo bi mi rekli kako su se u gradu događale scene gde bi ljudi sami dizali svoje kuće iz ova dva razloga koje sam ja naveo. A ja nijesam provjeravao niti sam imao mogućnost da to radim, niti sam bio u obavezi.

Fond za humanitarno pravo

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: To ste kažete čuli. Ali niste čuli, dakle da se neki drugi žale da je to vrsta pritiska i da su pojedinci bili iseljavani iz delova Vukovara ili ovih mesta koja su do tada bila mešovita po nacionalnom sastavu?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa ima puno mijesta, upravo su mjesta gdje su bili pretežno Hrvati iseljena. Ali ovo ne mislim u gradu, prema onome kažem što znam, jer inače bi ga napustili svi i pravo je čudo da ga nisu svi napustili i nesrbi i Srbi uz ono užasno razaranje koje je pretrpio Vukovar i koje su JNA postrojbe i paravojne srbočetničke svakodnevno činile i gradu i ljudima.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospodine Njavro, govorimo o periodu pre nego što je bilo artiljiranje o kome vi sada pričate. Dakle, govorimo o periodu nešto pre ili posle 2. maja 1991. godine. Dakle, ja vas molim da se ne udaljavamo od toga, doći ćemo sigurno i do ove teme. Još pre ove pauze, nekoliko pitanja koja su vezana za ovaj period. Da li ste mogli primetiti i da li je to bio jedna vrsta pritiska na Srbe u Vukovaru da je počelo da dolazi do masovnih smena vukovarskih Srba sa rukovodećih mesta na kojima su bili u nekim ustanovama, preduzećima, pa i u vašoj bolnici?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja mogu govoriti o bolnici, ali ne mogu govoriti jer stvar je višestranačija da odlučuje kako će koga postaviti. Kad se već dođe više do višestranačkih izbora i novog načina i nove demokratske metode koja je svugde u svijetu prihvaćena. Ali što se tiče vukovarske bolnice tu bih mogao kazati eventualno ovo što govorite o smijeni. Koja je došla, ne radi se zapravo o smijeni nego se radi o ostavci.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: A da li je ta ostavka bila iznuđena, tražena?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne bih mogao tako je karakterizirati. Mislim da je smijena zapravo bila i ranije potrebita. A zašto? Kad se dogodilo Borovo Selo i ono stradavanje hrvatskih redarstvenika u Borovu Selu, ravnatelj tadašnji Vukovarskog medicinskog centra odbio je poslati sanitetska vozila sa odgovarajućim medicinskim timovima da pruže pomoć što je medicinsku uvjetno rečeno, neću rabiti onu najtežu riječ koja možda bi odgovarala, nego u najblažu ruku medicinska neodgovornost. Kasnije, kad su pojedini i Hrvati i Srbi svojevoljno odlazili ne tražeći nikakve zakonske puteve odlaska, bilo da koriste godišnje dopuste bilo neplaćene dopuste, ravantelj im je davao na svoju ruku godišnje odmore bez odobrenja ikakvih zakonskih, jer kao što vi dobro znate kao odvjetnik da je postojao Zakon o radu koji je govorio kad se mora dati otkaz nekome ako se ne pojavi iz neopravdanih razloga na poslu, a kako se to radilo u dosta slučajeva, traženo je da se postupi zakonski i zbog toga kad mu je to rečeno onda, ja mislim da je to sasvim normalno da povuče posledice svog nezakonitog rada i zbog toga je ravnatelj podnio ostavku.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, slažem se sa vama da nedolazak na posao je bio predviđen i zakonima tadašnje Jugoslavije, pa i Hrvatske, naravno kao nešto zbog čega se gubi posao. Da li mislite da je u toj situaciji koja je bila vanredna on želeo na

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

taj način da pomogne tim ljudima da ono šta je veoma dragoceno, a to je radno mesto, možda sačuvaju računajući da će doći neko bolje vreme ubrzo iza toga?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: To bi bilo točno da nisu ostali potvrdili, koji su ostali da su ostali i čuvali svoja radna mjesta i redovito radili i podnosili sve tegobe. Ovi su otišli za lagodnijim načinom života sklonivši se. Zapravo bi i trebali snositi odgovornost, jer medicinski djelatnici u kritičnim situacijama moraju pokazati svoju humanost. A ovo je bio jedan od takvih kritičnih trenutaka koji su oni, kojemu su oni okrenuli leđa i mislim da je bilo sasvim u redu zakonski, da oni snose zakonske posledice kada ravnatelj usled neizvršavanja zakonskih obaveza također podnese ostavku.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dakle, smatrate da nije bilo, i ta smena koja je očigledno, ta ostavka iznuđena, to prizilazi iz onoga šta ste sada rekli, bila zbog toga što je tadašnji direktor bolnice bio Srbin već iz ovih drugih razloga koje ste naveli? Ali ako je to tako što se bolnice tiče, da li vam je poznato da je sa gotovo svih rukovodećih mesta, mislim da je samo SDK ostala nepromenjena, da su smenjeni Srbi koji su bili na rukovodećem mestu. Kombinat "Borovo", da li vam je poznat? "Radio Vukovar", MUP, sekretar za narodnu odbranu?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Prije svega direktor tadašnji Medicinskog centra nije bio Srbin nego Crnogorac. To je jedno, drugo, 1972. godine, tamo ranije smijenjeno je puno Hrvata sa položaja i niko nije od toga pravio problem. Ako dođu dobri, kvalitetni ljudi bez obzira na nacionalni predznak, dobro je ako će doneti napredak svima, onda je dobro da su došli i da su na rukovodećim mjestima. Ne mislim da je samo razlog ovde gdje ste vi nabrajali bio samo razlog tomu što su bili Srbi, ali je karakteristično upravo to da je na svim tim položajima da su bili Srbi, a rekao sam u Vukovaru da ne govorim druge nacionalnosti kakav je bio nekog nacionalnog ključa ako mogu tako kazati, pa je malo čudno ranije da je bio takav odnos.

ADVOKAT DOMAZET: Hvala. Časni Sude, ja mislim da je vreme za pauzu ako se slažete sa mojim mišljenjem.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Domazet, nastavićemo sa suđenjem u 16.15.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Domazet, mora da ste tu negde. Molim vas, možete da nastavite.

Fond za humanitarno pravo

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Gospodine Njavro, jedan dan pre ovog događaja o kome smo dosta govorili, od 2. maja, dakle 1. maja 1991. godine, da li se sećate da ste primili kao hitan slučaj upucanog, ranjenog Stevana Inića? Iz Brašdina.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne. Ne, ali se sjećam da sam primio Ljubicu Njemčić upucanu u nogu u Bršadinu, ona i suprug su išli u Vinkovce po sina. I dovežena je u bolnicu sa teškom ozjledom potkolenice.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste poznavali gospođu profesor Danicu Gojić?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste čuli da je 31. maja 1991. godine na njenu kuću i to dok se nalazila na prozoru, pucano?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, a vjerojatno bih znao za to, jer je stanovala blizu moje punice, gotovo u istoj ulici.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li su se uopšte tih dana čuli pucnji često u Vukovaru i danju i noću?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Kao što sam rekao ja sam pretežito bio u bolnici i radio manje više ili na odijelu ili s pacijentima ili u ambualnti pregledavajući naručene naveče ili popodne, pa ili prije podne tako da nisam ni mogao znati ni čuti u podrumu da li eventualno ima koji pucanj u gradu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: I pitaću vas još samo jedno pitanje iz ovog dela, da li se možda, iako sam vas pitao o eksplozijama kuća, ja vas nisam pitao za restorane odnosno kafiće. Pročitaću vam imena nekoliko kafića čiji su vlasnici bili srpske nacionalnosti koji su u tom perodu aprila i maja dignuti u vazduh. Da li neki od njih znate i da li ste ćuli? "Krajišnik" u aprilu 1991. godine ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne i ne znam ni gdje je bio ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: "Sarajka"?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: "Sarajka" je bio kafić u blizini tržnice u Vukovaru, a njezin vlasnik je slovio kao, bar su mi tako rekli u bolnici, ovi koji bi ponekad došli, bilo kasnije kad su bile već i operacije, pa da se radilo o ekstremnom nacionalnom šovinisti. I da je sam navodno to digao u zrak.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Srbin svakako, je l'?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: "Sarajka" je u pitanju, jer u transkriptu čini mi se da je propušteno "Sarajka". Dakle, 3. maja 1991. godine, po podacima, dakle samo

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

dan iza ovoga šta se dešavalo u Borovu Selu, a istog dana kafić "Tufo". Da li vam je to poznato?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, i ne znam gdje je bio. I uopće gdje je i opće je li postojao. Ne sumnjam čim navodite da je i bio.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kafić "Brdo", 6. maja na srpski praznik Đurđevdan.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Znam jer sam često znao ići kod prijatelja pozivan biti često, uostalom ja sam Jure, pa onda su me pozivali na kirvaje.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ali vas nisam razumeo. Ne znate za taj kafić "Brdo"?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ne, ne.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kafić "Mali raj" koji je baš na Vidovdan, 28. juna te godine?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja moram kazati gospodine odvjetniče da ja nisam onaj čovjek koji je hodao po kafićima i znao ko gdje zalazi, kakvi sve ljudi zalaze u pojedine kafiće i ne bih mogao uopće odgovarati o kafićima, jer stvarno ne znam osim ovoga za "Sarajku" zato što je moja punica znala hodat na tržnicu i nešto trgovati, pa onda zato sam znao gdje je, ali za druge, teško.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Neću vas onda pitati za nekoliko, upravo ih je devet za tih mesec i po dana dignuto u zrak, ali prekinuću s tom temom i onda ću vas pitati nešto drugo. Svakako vam je poznato da je u Vukovaru postojala kasarna Jugoslovenske narodne armije?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li vam je poznato da je u to vreme o kome govorimo, dakle maj, juni mesec i nadalje, bilo pokušaja da se ometa rad kasarne, da se blokira kasarna da se isključuju struja, voda i da se na sve načine njihov rad onemogući?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Za to ne znam, ali znam da sam viđao ispred bolnice kako prolaze transporteri sa oružjem uperenim, koji se okretao i pojedini vojnici pokazivali su tri prsta što je poneke, pa sigurno i hrvatski živalj moglo izazivati, ponekad su se čule i pjesme koje baš nisu narodnog, tipičnog narodnog karaktera nego izazivačke. A prilikom jedne takve vožnje transportera ili kola, ozledjeni su vojnici, pa su dovezeni u bolnicu gdje im je pružena pomoć i mislim da je bio zapovjednik kapetan Ćurčin ili Čurčić koji mi je zahvalio na tretmanutih vojika koji su kasnije prebačeni, nakon dan, dva prebačeni su u Vojno medicinsku akademiju u Beogradu, a neki od njih, vojnici su mi rekli da su prevozili i oružje, ja ih nisam pitao, u krajnjoj liniji slučaj me tad to nije ni zanimalo ...

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: A verujete ni mene. Ja vas molim da se držite i pokušate da odgovarate na moje pitanje, a moje pitanje je bilo, dakle objekat kasarna u Vukovaru. Da li vam je poznato da je bila ometana na načine koje sam opisao do konačne blokade te kasarne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, dok nije tamo, možda avgusta mjeseca kad sam sazanao, i to negdje pred konac avgusta mjeseca da se blokira kasarna, da se ne dopušta struja, voda, zbog toga što je kasarna, iz kasarne razaran grad.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Vi govorite o kraju avgusta meseca verovatno, jer više svedoka je pomenulo da je to o čemu pričate počelo 24, odnosno 25. avgusta, je l' tako?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Vukovar je razaran granatama i ranije, pa je čak moj stan razoren koji se nalazi blizu bolnice 6. avgusta 1991. godine i to, svi su mi rekli, iz vojarne. Koja se nalazi na Sajmištu. Jer ja se ne razumijem u razna vojna oružja kojima se ispaljuju granate.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. O tome ste govorili na pitanje uvaženog kolege Moorea, o tom 6. avgustu, ali ja vas pitam da li je ovo o čemu kažem 25, da li je to pravi datum početka granatiranja Vukovara ili ne? Da li je između šestog i 25. bilo nečega?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, jer Vukovar je razaran i ranije, ranije je rušeno u Borovu Selu, u Borovu Naselju, oprostite, ne u Borovu Selu nego u Borovo Naselju razarano. Ranije ja nakon šestog, 13 isto tako avgusta ponovo su granate pale, ne samo kod bolnice, jer kod bolnice je pala 6. avgusta gdje je razrušena gotovo operacijska dvorana na kirurgiji, pa onda granata jedna istog tog dana pala u krošnju ispred prozora mog stana gdje je raznešeno unutra u stanu i zaštitila je krošnja da ne uleti u stan. Nakon toga 13 je također granatiran grad, pa između "INA" u parku gdje se nalazila zgrada u kojoj su stanovali časnici Jugoslovenske narodne armije takođe sama zgrada pogođena i da bi se onda žestoko se nastavilo kao što ste rekli gospodine od 24. i dalje, nemislosrdno iz dana u dan.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: A da li vam je poznato da je tog 24. avgusta oboren avion Jugoslovenske narodne armije ili Ratnog vazduhoplovsva JNA iznad Vukovara?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, jer su i ranije zrakoplovi JNA bombardirali sela okolo Vukovara, pa i sam Vukovar uostalom ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ne, ja sam vas ovo pitao. Dakle, odgovor je da. Poznato vam je?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, da.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Znate li ko je to oborio?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: To je jedan pripadnik Zbora narodne garde oborio, s čime, to stvarno kao što sam rekao od oružja ne bih mogao kazati.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada smo kod tog Zbora narodne garde gospodine Njavro, više puta ste i o tome govorili, čak i da ste uredno u bolnici evidenciju vodili kada se radilo o pripadniku hrvatske policije ili pripadniku Zbora narodne garde, da se to upisivalo posebno. Moje pitanje je šta zapravo to znači, šta je Zbor narodne garde?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa to, ja nisam vojni stručnjak, nisam niti bio ministar policije, nisam bio onaj koji je organizirao ni policiju, ni Zbor narodne garde tako da je točne definicija, ne mogu je dati, ali znam da je ona sastavni dio policijskih snaga i da je pripadala pod ingerenciju, pod zapovjedništvo Ministarstva unutarnjih poslova odnosno policije.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je to bila ipak vojna formacija koja je stavljena pod unutrašnje poslove, jer Hrvatska nije imala vojsku ako se složite samnom, jedina vojska je bila Jugoslovenska narodna armija u to vreme, jer je država Jugosalvija još postojala.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ja ne mislim, ja držim da to bila jedna, kao što postoji u drugim zemljama isto pri policiji, da je to bila jedna policijska formacija koja se je zvala Zbor narodne garde Hrvatske.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Nije li to ipak bila paravojna formacija s obzirom na to na koji način je ustrojena i ko je sačinjavao?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ako je prošla sve zakonske procedure koje se u takvim slučajevima treba proći uz zakonsku obvezu putem Sabora, pa onda Vlade i već kako se to uobičajeno radi u svim demokratskim zemljama koje imaju takav oblik, kombinacije policije i zbora, i Garde.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je bilo to moguće na taj način, bez obzira o čijoj se odluci radi, uz postojanje savezne države, postojanje vojske i funkcionisanje te države u to vreme? A da podsetim Republika Hrvatska u to vreme nije bila odvojena iz Jugosalvije, bar nije imala takvo priznanje.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Sigurno je da je postojalo, jer ako je postojalo još uvijek kakvo takvo Predsjedništvo Jugoslavije sa svim svojim ingerencijama, pa ako je postojala vlada Ante Markovića, a Hrvatska je kao samostalna federativna, tada još socijalistička republika, zakonski, koliko je meni poznato, naravno ne mogu se upuštati opet u poznavanje zakona jer to nije moj poziv, imala mogućnost da ima zakonski i Zbor narodne garde, na paravojno nego regularne policijske snage.

Fond za humanitarno pravo

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: A koje su oni uniforme nosili? One maskirne vojne ili policijske plave?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Nosili su oni pretežito... U početku su imali, koliko se ja sijećam naravno i jedne i druge, a to inače u takvim operacijama vjerojatno nose, jer kad vidim specijalne policijske snage vidim ih upravo u maskirnim odorama i ne bi me onda čudilo da je i Garda što je imala maskirne odore.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, samo se razlikuju boje tih maskirnih odora. Spomenuli ste gospodina Antu Markovića kao predsednika tada savezne vlade. On je bio Hrvat, zar ne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa nisam ga pitao za nacionalni predznak. Ne znam. Pretpostavljam.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Verujte i ja ga nisam pitao, ali mislim da je opštepoznata okolnost bila.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Vjerovatno da je bio pripadnik hrvatskoh naroda.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: A sećate li se ko je u to vreme, dakle vreme o kome govorimo u Vukovaru bio predsednik te Jugoslavije, predsednik Predsedništva Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne znam točno na koje vrijeme mislite, gospodine odvjetniče.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Od jula meseca, pa nadalje.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ne, ako možda, ali znam da je bilo puno oko toga natezanja ako mogu tako kazati jer je bio red da bude predstavnik Hrvatske predsednik Predsedništva i da je to trebao biti gospodin Stipe Mesić.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Je li postao gospodin Stipe Mesić predsednik Predsedništva?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Je, ali mislim da je ono već bilo na zalasku, na odlasku i da su ovlasti Stipe Mesića bile više protokolarne prirode bez ikakvog značajnijeg utjecaja na političke zbivanja u tadašnjoj Jugoslaviji.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ako bih vam rekao da je Stipe Mesić postao predsednik Predsedištva 1. jula 1991. godine, da li bi se mogli složiti samnom?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Mogao bih se složiti sa vašim, sa vašom tvrdnjom. Sigurno to bolje znate kao odvjetik od mene.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: I još nešto u pogledu njegove nacionalnosti. Nadam se da ćemo se složiti da je on bio, a i sada je naravno, Hrvat.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Jeste.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: I sadašnji je predsednik Republike Hrvatske.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Jeste.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Vratiću se na jednu drugu temu koju smo počeli, to je bolnica, govorili smo o hirurgiji. Pre nego što je došlo do ovih događaja odnosno pre nego što ste i postavljeni za rukovodioca Ratnog saniteta, ko je bila glavna sestra Hirurškog odeljenja?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Glavna sestra hirurškog, mislim da je bila gospođa Binazija Kolesar, viša medicinska sestra.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je ona i ostala i kasnije do kraja, dokle ste i vi bili u bolnici glavna medicinska sestra Hirurškog odeljenja?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, da. Jeste.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Verovatno ste je dobro poznavali, jer ste radili sa njom. Da li možete reći da li je ona osoba u koju ste mogi imati povernja i osoba koja je obavljala dobro svoj posao?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Mislim da je savjesno, časno, nesebično i krajnje humano obavljala svoj posao kao glavan sestra kirurgije i kao inače, kao medicinska sestra.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li smatrate da je ona osoba koja ne bi imala bilo kavog razloga da ovde pred ovim Sudom iznosi neku neistinu o onome šta se odigravalo tih dana u vukovarskoj bolnici?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa kako ste me ranije gospodine odvjetniče pitali za neke nacionalne odnose, pa čak i u bolnici, dopustite da kažem da je gospođa Kolesar, koliko ja znam naravno, nisam je nikad ni pitao, ali znam da je bila udata za Rusina i da je muslimanske odnosno bošnjačke nacionalnosti, ne znam da li je hrvatska. Prema tome, nije imala nikakvih, hajdemo kazati nacionalno naglašenih osećaja nego je savesno, pošteno radila i mislim da je isto tako, savjesno, pošteno, istinito svjedočila i ovde u ovom časnom Sudu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Kada ste govorili o vođenju evidencije i upisa pacijenata, dijagnoze, podataka o njima, govorili ste da naročito posle događaja od 2. maja 1991. godine da se upisivalo pored ostalih podataka i da li se radi o civilu, pripadniku ZNG-a ili MUP-a Hrvatske. A da li, niste to pomenuli, pa je moje pitanje, da li se uzimala ili je evidentirala nacionalnost pacijenata?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ni u jednom slučaju, nikad. To kategorički odbijam i čak kao sumnju da bi nekome palo na pamet da piše ko je koje nacionalnosti.

Fond za humanitarno pravo

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Ali onda je moje sledeće pitanje, na osnovu čega ste mogli ili znali nacionalnost pacijenata kada se vrlo često govori ovde čak i o procentu, a i govori se o mnogim ljudima koji su bili pacijenti za koje ste se izjašnjavali da su ove ili one nacionalnosti? Na osnovu čega ste mogli da utvrdite nacionalnost ili da li ste je na drugi način utvrđivali?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja bih vas molio kazati konkretno, jer ja to nisam nikad tako govorio, a znao sam kad je riječ o pacijentima, oni koji u su dolazili u bolnicu koje sam znao, oni koji su bil iz Vukovara koje sam znao, znao im cijele možda i obitelji, pa sam znao nacionalnost jer sam kod njih često bio i na krsnim slavama, imendanima, rođendanima i znao sam kakvi su običaji. Prema tome, nije bilo teško uopće znati to, ali to nikad nije utjecalo, niti je smjelo, niti je moglo utjecati na bilo kakav odnos moj, a naravno i cijelog ostalog medicinskog osoblja. Druga je stvar kad bi bilo dolazili i primani ranjeni pripadnici Jugoslovenske narodne armije i paravojnih postrojbi, jer onda bi oni sami rekli iako nigde nije upisivano. "Nemojte ja sam Srbin, prisilno sam mobiliziran", ili već kako su ljudi mislili da bi trebali kazati u tim uvjetima i na taj način se zapravo znalo tko je ko od ozljeđenih, koje nacionalnosti.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Hvala. A da li mislite da je bilo razloga, pomenuli ste da su neki ili neko od njih govorio o tome da je eto, mobiliziran prinudno, prisilno, šta bi to bio razlog da ti upravo vama ističe kod prijema u bolnici? Da li su imali tu nekih problema, pa su zbog toga to isticali ili ne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Isticali su to zbog toga, jer su nam kasnije, kada su uvidjeli kako se postupa s njima kazali, iznoseći svoje strahove jer su prije bili upozoravani da ih tamo čekaju ustaše, da će ih u najmanju ruku žestoko maltretirati i mučiti, a i na kraju pobiti i da bi, što je sasvim ljudski kazali kako oni nisu svojevoljno, neki bar pošli u postrojbe, iznosili su ove razloge koje sam rekao.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada smo ovde, pitao bih vas za neke od tih vojnika, ako se sećate vi ste pomenuli u ispitivanju uvaženog kolege Moorea, koliko se sećam Sašu Jovića, ja bih vas još za neke pitao. Pre svega, sećate li se Ivana Živkovića?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Mislim da je Ivan Živković isto tako bio teško ozlijeđen, da je oporavljen, da se oporavio i ne bih znao kazati, ali mislim da je pristupio u Zbor narodne garde, ali nisam siguran i ne mogu to tvrditi.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: On je bio Srbin, zar ne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste poznavali Tomu Jakovljevića?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Tomo Jakovljević je bio gipser ranije u bolnici i vlo dobar gipser. Vrlo dobro je radio iako je manje više bio priučen iz ranije kada je služio vojsku, služio je kao bolničar, vjerojatno je naučio gipsersku vještinu i vrlo dobro je on to radio u bolnici. Stanovao je na Lijevoj Supoderici i od granate, to je

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

njegova izjava, od granate JNA je stradao, ja mislim jedna lijeva ili desna noga koja, ne na žalost onda, dva tri dana je bio bez pomoći, pa su ga pripadnici Zbora narodne garde našli tako napuštenog, sama u polurazrušenoj kući i doveli ga u bolnicu gdje je onda zbrinut, gdje ne na žalost morala mu biti amputirana potkoljenica i jednog dana umalo nije stradao od granate koja je pala na sklonište iznad njegove glave i opet ga, istina ne teže, sitnije ozlijedila. Nakon što se oporavio, kako već nije bilo mijesta jer je prepuna bolnica bila teško ranjenih bio je skupa sa jednom još skupinom ranjenika premješten u "Borovo-komerc" gdje je bilo sigurnije skolonište i nešto ček, ako bi se moglo kazati, konfornije i znam da je tamo premješten. Dalje što se događalo sa Tomom Jakovljevićem, ja ne znam jer smo u ovom dijelu koji je ostao vukovarske bolnice imali i previše posla, a tamo je u "Borovo-komercu" takođe poslani bili ortopedi i druge struke da eventualno ove koji su oporavljeni ili u fazi oporavka gdje nije neophodna više hirurška pomoć, ali je potreban liječnik da skrbe o njima i tamo je bilo dosta ranjenika koji nisu bili životno ugroženi.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Dakle, ne znate konačno šta je sa njim bilo, je l' tako?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ne.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se sećate vojnika Nedeljka Turakala?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ne.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se sećate vojnika Bestin Slavomira?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne sjećam, ne.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Biber Milana?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne. Ali znam da su dovoženi i to napušteni čak kod raznih napada, granatiranja, pojedini vojnici JNA, pa i oni paravojni četnički koji su dovoženi u bolnicu, kojima smo maksimalno, u datim mogućnostima pružali pomoć, ono što smo imali ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: To ste vi više puta rekli. Ja vas molim gospodine Njavro, da odgovarate na moja pitanja što kraće. Znači dakle odgovor je ne. A da li se sećate vojnika Stanković Branka?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne. Zato što smo dosta liječili vojnika i drugih pripadnika paravojnih postrojbi i pripadnika JNA.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je te vojnike neko čuvao za to vreme od Zbora narodne garde dok su ležali u vašoj bolnici?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Bila je ovde za upravo povišenih mogućih emocionalnih naboja, jer je bilo puno teških ranjenika iz Zbora narodne garde i policije, da bi se dogodio incident, da ne bi na ranjenika pošao i sa fizičkim obračunom ili nešto

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

gore, zato smo nastojali da budu izolirani, da budu štićeni od pripadnika MUP-a odnosno policije, osiguranje da bude i da budu odgovarajuće redovito liječeni medicinska skrb o njima da bude samo od određenog broja sestara, da ne bi netko opet, u trenutku slabosti bilo koje sestre ili koga, iako se to nikad nije dogodilo ali da ne dovodimo tu mogućnost, da joj ne dajemo šansu, davale su skrb pojedine sestre kao što sam rekao, i čuvali ga pripadnici policije, s tim naravno da sam ih redovito obilazio, redovite vizite i ono što smo imali lijekova i ostaloga i hrane isvih drugih potrepština dijelili.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala, o tome ste govorili opširno. Ali moje pitanje, jednom izlečeni, šta je sa njima bilo? Ko ih je preuzimao?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Jednom izlječene, do kraja, svi teško ranjeni, pretežito, poglavito ako se radilo o ozbiljnijim teškim ozlijedama gdje su bila žestoka krvarenja, gdje je bilo infekcija, gdje je bilo amutiranih pojedinih dijelova tijela, gde su potrošene ogromne zalihe krvi što smo imali, pa smo na kraju ostalo bez toga, nisu zapravo ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ja vas pitam o oporavljenima, molim vas.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja govorim, dopustite da završim misao i ono kako je rađeno. Svi su oni trebali dugotrajnu i višemjesečnu medicinsku pomoć. Tako da su kad je došla, ušla okupacijska JNA i paravojne postrojbe u bolnicu, preuzele su one koji su liječni već mjesecima zapravo bili ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ja vas molim da na moje pitanje odgovarate i sada i ubuduće. Ako ste u mogućnosti. Da li vam je poznat Damjan Samardžić, zvani Veliki bojler?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li je on bio jedan od tih koji je čuvao ove vojnike u bolnici?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da i on je znao, ali nije jedini.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li su ta lica nosila oružje dok su bila u bolnici?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ta lica nisu nosila oružje dok su bili u bolnici. Inače kad se dolazilo u bolnicu moralo se oružje odlagati, jedino su oružje teško ranjeni koje je policija opet preuzimala odnosila u policijsku postaju. Ali ovdje kao što ste me pitali, znalo se čuvati sa oružjem ispred sobe ovih vojnika koji nalazili na liječenju, njihova sigurnost da ne bi bila ugrožena znalo se, bilo da se radi o pištoljima ili "kalšnjikov", mislim da se tako zove.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: A da li vam je pozant incident koji se odigrao prilikom posete u sobi u kojoj je ležao hrvatski policajac ranjeni koji je iz jastuka izvadio pištolj, uperio na doktora Ivankovića zbog toga što ga je ovaj pred tim posetiocem za njega rekao da je pravi delija? I da je to bila njegova reakcija i da je umalo došlo do toga da upuca doktora Ivankovića?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa doktora Ivankovića... Ja se ne sjećam toga, ne znam za to, ali se sjećem da je bio ranije jedan incident, jer je poginulo pred njegovom kućom dva pripadnika Zbora narodne garde, pa su mislili ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ja vas pitam za ovaj incident u bolnici, ako znate, hvala.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Spomenuli ste malopre da je troje vojnika ako se ne varam, Saša Jović i još dvojica da su predati vojsci. A šta je sa ostalim vojnicima koji su pre toga bili lečeni i pretpostavljam izlečeni u vašoj bolnici?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Svi koji su bili u bolnici, jedna skupina je ranije, kao što sam rekao još u julu mjesecu predana na VMA. Došao je kapetan Ćurčin i kao što sam rekao zahvalio na dobroj, pravodobnoj pruženoj medicinskoj pomoći, prevezao ih je, koliko mi je poznato u Vojno medicinsku akademiju. Ovi tri koje sam spomenuo, koje spominjete, Saša Jović, Pavle Teofanović, Srđan Miljković, također su zaliječeni, ne izliječeni, predani postrojbama Jugoslovenske narodne armije. Za osatle stvano se ne sijećem ni kad ni u koje vrijeme su uostalom bili ranjeni i kad su se pojavili u bolnici.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Pomenuli ste juli mesc, je l' tako, u vašem... u transkriptu nije izašlo to, pa vas zbog toga samo na to vraćam. Na početku vašeg odgovora. Je l' tako?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne znam, nisam vas razumio. Oprostite molim vas, ali hoćete li ponoviti pitanje.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Kada ste o Ćurčinu ili Ćurčiću razgovarali o kom se to mesecu radilo?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja mislim da je bio juli mjesec, ne znam.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: To ste rekli, ali nije ušlo u transkript, zbog toga sam vas pitao. Pitao bih vas nešto u pogledu evakuacije teško ranjenih koja je i oktobru bila u organizaciji "Lekara bez granica" (Medicines sans Frontieres). Ko je birao te pacijente odnosno pravio spisak tih lica koja je trebalo da idu u evakuaciju?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pravili su liječnici, bilo je tu još i urologa, vi ste mene pitali za kirurge. Bio je ortoped, bio je urolog, pa je bilo ondje ranjenika čije su ozlijede bile urološke prirode, a trebao im je transport radi daljnjeg liječenje ili radi

Fond za humanitarno pravo

spašavanja života. Ortoped takođe, radi ekstremiteta ozlidjenih ili gdje se zahtjevala žurna eventualna intervencija.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: U redu za druga, evo za hirurgiju. Da li ste vi birali sa vašeg odeljenja koji su ti pacijenti koji bi po vama medicinski trebalo da budu evakuisani u tom ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, sigrno i ja koji sam znao one teže pacijente kojima je prijetila opasnost teških infekcija i eventualno smrtnog ishoda da bi se u drugoj ustanovi, u većoj, poznatijoj, stručnoj ustanovi mogla pružiti bolja mogućnost.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ali moje pitanje je bilo dakle ko je, da li ste vi, što se tiče onih sa hirurgije pravili taj spisak?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Sve ovo je hirurgija, sve što je ozleđeno, a govorim o ozleđenima je kirurgija, ali kirurgija je ne samo opća kirurgija, nego postoji i urologija i ortopedija i uho, grlo, nos i oftalmologija i ginekologija, sve sačinjava u širem smislu riječi kiruršku granu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ste i te pacijente, da li ste i od njih tražili saglasnost i da li su bili upoznati s tim da idu u evakuaciju i prihvatili tako nešto?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Sigurno je jer jedva su i čekali radi onog nemoguće više izdržljivosti, radi razaranja bolnice gdje je padalo granata kao kiše, gdje se nije smijelo izić vani da se ne bi završilo vanka, da se ne bi, da bi se izišlo u nepovratak, onda im je i bila slamka spasa. Uz ovu medicinsku indikaciju pristajali su da idu svojevoljno na daljnje liječenje.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Maločas sam vas, setićete se, pitao o Ivanu Živkoviću vojniku i rekli ste, mislite da je on izlečen i da je pristupio Zboru narodne garde. Ako bih vam rekao da je on bio jedan od tih koji su uvršteni u taj transport koji su organizovali "Lekari bez granica", da li ćete se ipak složiti samnom?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Moguće je da je između njih, ali to je njegova bila, njegova volja da ide skupa sa ostalim jer mu je i ponuđeno. To je dokaz koliko se vodilo računa o tomu da teški ranjenici, onima kojima je pružena pomoć bez obzira kojoj stranci pripadali u ovim ratnim strahotama da je na prvom mjestu bila stručna i humana pomoć i ponuda, a da sam odluči da li želi ili ne. On se odlučio za to i mislim da je otišao ako sad ja dobro pratim vaše riječi.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ako bih vam rekao da, on je bio u tom transportu, to je tačno, ali teško mogu prihvatiti vašu tvrdnju da je on pristao i čak bio jako zadovoljan, jer je u tom putu uspeo da nekako privuče pažnju kada su prolazili pored jedinica JNA i da traže da ga izvuku, jer nije želeo da ide u Zagreb, jer je u Zagreb išao ovaj transport, je l' tako? Da li ste čuli nešto o tome?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ali ako zna svako ...

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dobro, niste, nije potrebno, ali ja vam kažem ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ali sam siguran ...

SUDIJA PARKER: Gospodine Moore?

TUŽILAC MOORE: Ja bih zatražio pojašnjenje u vezi sa jednom stvari, vezano za ovu temu. Ukoliko uvaženi kolega sugeriše u okviru teza Odbrane da je ovaj konkretni vojnik ovome lekaru ili drugim lekarima naznačio da ne želi da ga evakuišu, onda bih ja rekao da to mora jasno da se istakne za zapisnik. Jer ono šta se sada događa je, doktor Njavro kaže, ja za to ne znam, a formuliše se pitanje i kaže se, nešto kasnije je taj vojnik protestvovao. Naime, Odbrana mora, a i Tužilaštvo zapravo kada iznosi svoje tvrdnje, da iznese konkretne podatke kako bi omogućila svedoku, a i drugoj strani u postupku da zna kakva je zapravo priroda tih tvrdnji. Dakle, ako se kaže da je ovaj vojnik konkretno rekao nekome lekaru u bolnici, ja neću da budem evakuisan i ako je kasnije primoran na evakuaciju ja tvrdim da to treba učiniti sada ili možda pre nego što se završi unakrsno ispitivanje.

SUDIJA PARKER: Gospodine Domazet, čuli ste šta je rekao tužilac, ovaj argument ima osnove. Ako je naime stav Odbrane da je taj pacijent protestvovao protiv prebacivanja u Zagreb, vi onda to morate kao tvrdnju da iznesete svedoku tokom unakrsnog ispitivanja, a ne zapravo nekako ići okolo tog pitanja, a to se upravo događa sa ovim vašim sadašnjim pitanjima.

ADVOKAT DOMAZET: Hvala, časni Sude, ja se zaista nadam da će Ivan Živković doći u ovaj Sud kao svedok Odbrane i da će moći o tome da govori, jer zaista drugih svedoka, pogotovo onog šta se u bolnici dešavalo mi nećemo imati, a imaćemo svedoke koji će potvrditi na koji način je on uspeo iz tog konvoja koji je krenuo za Zagreb izađe i da ne ode u Zagreb. Ali, ovaj, moje pitanje je bilo vezano, jer je gospodin Njavro odgovorio da je Ivan Živković pristupio Zboru narodne garde, dakle nije govorio da je bio u ovom konvoju, pa je možda zbog toga malo više pažnje posvećeno ovome.

SUDIJA PARKER: Ako su to vaše teze gospodine Domazet, onda držim da bi trebalo da svedoku iznesete, dakle kao tvrdnju, pitanje da li je taj pacijent protestvovao zbog toga što ga odvode u Zagreb?

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala, časni Sude, ja ću formulisati i tako pitanje svedoku, mada je on pre toga odgovorio da uopšte nije ni bio u tom spisku da bi sada tek to rekao, ali ipak ću pokušati. Dakle, da li se sećate da je konkretno Ivan Živković, nije želeo i da je bio protiv toga da bude upućen u Zagreb?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Niti jedan, kategorički tvrdim, izjavljujem ode pred ovim časnim Sudom, ranjenik koji je putem "Lekara bez granica" išao onim konvojem 19. oktobra iz Vukovarske bolnice nije protiv svoje volje napustio bolnicu. Svaki je pitan da li želite ići i znalo se gdje, u ostali dio Hrvatske na daljnje liječenje i dalji medicinski tretaman. Nakon toga što su pristajali, nakon toga bi oni bili izvoženi i stavljani u sanitetska vozila i mogli su nastaviti dalje. A što sam ranije rekao da je u Gardu, točno je to da je u Gardu pristupio jedan Živković Ivan i ja sam, vjerujući da se radi o istome rekao i stojim iza prve izjave da je jedan Živković otišao, pristupio u Gardu iako je došao iz JNA, a ovaj o kome kaže gospodin odvjetnik, kategorički tvrdim da je pitan u bolnici: "Da li želite da vas "Liječnici bez granica" odvedu na daljnje liječenje konvojem u ostali, slobodni dio Hrvatske?", i da je svako nakon pristanka mogao nastaviti konvojem put na daljnje liječenje.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ali, gospodine Njavro, kad ste govorili o ovom Ivanu Živkoviću i to o vojniku Ivanu Živkoviću o kome smo govorili, vojniku Srbinu, rekli ste da je gotovo bio izlečen i da ste smatrali da je otišao u Zbor narodne garde. Međutim, vi ste evo i ovde malopre rekli, a i prilikom glavnog ispitivanja takođe da su u ovaj transport išli samo najteže ranjeni. Da li je on zaista bio tako teško ranjen ili je već bio pred izlečenjem ili gotovo izlečen. Zbog čega je onda on bio upućen u Zagreb?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Gospodine odvjetniče, ja sam govorio kako su ranjenici, po kojem su, kako je rađena trijaža. Ja nisam svakoga osobno trijažirao da bih mogao znati o svakom pojedincu. Isto tako da sam to, a nisam, da sam to činio, nemoguće mi je bilo zapamtiti 112, mislim toliko imena koje je putem "Lječnika bez granica", odnosno *Medicine Sant Frontier* izvezeno iz vukovarske bolnice i onda vi to dobro znate, odnosno oprosite, ne vi možda, ali se zna koju su kalvariju prošli ti ranjenici da bi konačno došli do bolnica i da bi počelo se s njma medicinski tretman, a da je usput i umrlo ranjenika.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Tako je, rekli ste to, da. Kad ste već oko toga, govorili ste već to u glavnom ispitivanju da je taj put dugo trajao, da su išli preko nekih oranica, njiva, dakle van puteva. Odakle, vama taj podatak jer postoje podaci da je taj transport trebalo da ide upravo pravcem, putem koji je bio obezbeđen?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Imali smo informaciju, jer smo pitali Zagreb svaki sat, dva jer je put od Vukovara, onim putem Lužac, Bogdanovci, Marinci, Zidine, Nuštar, Vinkovci ni kom slučaju ne može trajati uz teške ranjenike i polaganu vožnju radi terena kojim se prolazilo više od dva sata. Međutim, kad smo zvali jer smo bili u telefonskoj vezi sa Zagrebom, jesu li došli ranjenici i kakvo je stanje, dobili smo odgovor ne, i među nama je nastala zabrinutost, pa u krajnjem slučaju i panika, zašto nam se to dogodilo, možda je onda bilo bolje da su ostali u bolnici nego da ih se ovako vozi.

Fond za humanitarno pravo

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: To ste rekli gospodine Njavro, ali ja vas pitam ovo, da li ste imali informaciju i ako je došlo do skretanja, čijom inicijativom, da li inicijativom onih koji su vodili konvoj je skrenuo taj konvoj ili ne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa konvoj je skrenuo... Informaciju koju sam dobio, ja nisam znao tad zašto je konvoj toliko putovao, ali onaj pripadnik obaveštajne službe gospodin Zvonko Marković ili Mihaljević koga je gospodin general Rašete uputio u pratnju konvoja, sam mi je ispričao cijeli ovaj put, cijeli tok odvijanja konvoja i što se sve činilo da bi se zadržalo konvoj, čak na onaj način, u trenutku kad je konvoj u polju zapao u blato kako su morali čupat ga jer željelo se što duže zadržati i mi smo imali dojam i teško me je razuvjeriti da to nije razlog da što više teško ranjenih pogorša još više svoje zdravstveno stanje.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: To je priznajem, vrlo teška optužba, zbog toga i pitam da li znate na čiju je incijativu skrenu konvoj sa puta kroz kukuruze ili njive?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Na incijativu pripadnika JNA. Jer oni su sačekali nakon izlaska sa Lušca konvoj i skernili ga u polje. Poljskim putem.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ako bih vam rekao da JNA nije bila kod Lušca i da je to bila hrvatska teritorija pod kontrolom, da su snage JNA bile mnogo dalje da su čekale konvoj koji je već pre toga skrenuo s puta da li biste se složili samnom ili imate neku drugu informaciju?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne gospodine odvjetniče, ne bih se složio s vama jer bolje... Oprostite, ne želim proturječiti vama, ali sigurno je da bolje poznam taj teren, iks puta sam prošao i pješke tuda tako da ga znam. Kad govorim u blizini Lušca to nije samo kad se prijeđe most nego kad se primakne na Bogdanovačku cestu, pa odatle se onda kreće dalje, je li, kroz polje i ovo što sam rekao da se događalo.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Neću više o toj temi, vratićemo se na bolnicu. Obzirom da je poznato, a i vi ste o tome govorili da je bolnica u jednom trenutku ostala bez dovoda električne energije i da ste za to imali pripremljene agragate koji su bilu u funkciji. Šta se tim agregatima snabdevalo od bolnice? Da li se samo jedan deo snabdevao ili celokupna bolnica?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa bolnica je već negde, mi smo prvi put morali sići u podrum početkom avgusta mjeseca, već 6. avgusta kad je razrušena gore kirurška dvorana, pa je pretila opasnost da će se nastaviti granatiranje za svaku sigurnost pacijenata, oni su premješteni nekoliko dana u podrum, pa su onda opet vraćeni da bi kasnije sišli opet u podrum. Što se tiče prekida struje sigurno je da se to počelo događati već i septembru mjesecu, a u oktobru, ja mislim da je potpuno nestalo, ne samo u bolnici nego mislim i u gradu, a imali smo agregate koji su radili samo za onaj najnužniji dio jer mislim da je zato trebalo osigurati dovoljno nafte, a mi je baš nismo otkud imali nego ono što se našlo eventualno još na benzinskim crpkama i to je jedno vrijeme koristilo i s time se pokrivao rad i to samo rad u bolnici, operacije i najnužnija

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

previjanja i eventualno nešto se moglo obavljati od one medicinske neophodne sterilizacije da bi se moglo pristupati i operacijskim zahvatima i porodima da bi se moglo imati odgovarajući materijal steriliziran za previjanje, nestalo je vode, vodu su u početku dovozili cisternama ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ja vas molim, nije to bilo moje pitanje, ja vas molim, a zaista odgovorili ste na moje pitanje i ako sam dobro razumeo, struja iz ovih agregata, s obzirom na ograničene količine goriva koje ste imali je služila samo za najnužnije. Dakle, operacije, sterilizaciju i za takve potrebe.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno, da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li to znači da nije korišćena struja za osvetljenje ili druge potrebe, kancelarija, soba lekarskih ili drugih soba?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa mislim da su u lječničkim sobama, bile su svijeće, jer je to još uvjek bilo moguće u gradu naći i donijeti, ali točno kad je gdje bilo svijetla iz agregata stvarno se ne sijećem, ali sijećam se da sam zadnjih dana, pa i 17. ili 18. novembra operirao djevojčicu od tri godine ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: To ste nam rekli u glavnom ispitivanju, ja bih vas molio, imam zaista još pitanja da ukoliko možemo da se usredsredite na odgovore na moja pitanja. Kakva je situacija bila sa telefonskim vezama bolnice sa ostalim delovima?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Jedina veza telefonska iz bolnice je bila ona koja je bila kod ravnateljice doktorice Bosanac i moglo se razgovarati redovito sa Zagrebom i inače, mislim okolo. Mislim da je postojala mogućnost razgovarati sa drugim gradovima.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Do kada je ta mogućnost postojala, da li znate?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ta je mogućnost zadnji put iskorištena ako se ja dobro sjećam, mislim da je to bilo 17. naveče ili 18. ujutro, ne znam točno, ali tu, mislim da je ta, od ta dva dana jedan bio onaj zadnji.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: 17. ili 18. koji?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Studenog, novembra mjeseca.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: To bi značilo do kraja dok ste vi bili u bolnici da ste imali tu mogućnost?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, da. Jedino zadnjih dana nismo imali, znači 18. popodne, 19. i 20.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Pretpostavljam iz ovoga šta kažete da ste bili ulazili i često bili u sobi vaše ravnateljice? Gospođe Bosanac, je l' tako?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne samo da sam ja nego svi manje više po potrebi su ulazili u sobu doktorice Bosanac, ako bi trebalo nešto intervenirati, a inače sam pretežito bio na žalost u operacijskoj dvorani ili jednoj od improviziranih zapravo operacijskih dvorana.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Samo napred, čini mi se da ste malopre rekli, da je u transkriptu propušteno kad ste govorili o ovome da ste govorili o 18. popodne, 19, 20. U transkriptu nema tog 18. popodne. Je l' ostajete pri tome da ste rekli i to da 18. popodne, pa nadalje nije bilo veza?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Kažem to je ili 17. ili 18. kad je zadnji put, ali to treba, ja ne sijećam se, ali treba pitati doktoricu Bosanac ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Jer ona je ta koja je komunicirala.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li se, pošto ste u tu prostoriju ulazili, sećate šta je sve u toj prostoriji bilo? Prostoriji, dakle doktorke Bosanac.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa ništa što nema inače. Tu je bila ona dokumentacija povijesti bolesti koje su bile, ništa posebno drugo, mislim ne sijećam se, nisam zapazio evo, ništa posebnoga. I kasnije da, plaće, plaće su tu bile u jednoj vreći koliko se ja sijećam.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ništa drugo posebno niste primetili?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Bilo je možda... E da, bilo je cigarete dok ih je bilo. Drugo se ne sjećam.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dobro, hvala. Sada bih na temu upravo tog vremena koje ste sada rekli, to je negde vreme pred dolazak JNA u bolnicu. Da li je u tom perodu došlo do povećanja broja onih koji su dolazili u bolnicu, pa i onih koji uopšte nisu imali nikakve povrede ili nisu bili bolesni?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ako se uzme da je 16. završeno, uglavnom, 16. je prestalo granatiranje, razaranje, 17. je bila nedjelja i tog dana iz podruma gotovo cijelog Vukovara dolazili su ljudi koji su provodili ono cijelo vrijeme onih 80 ili 90 dana u podrumu, došli su u bolnicu nadajući se da će tu naći pomoć i da će tu biti najsigurnije. Moram kazati da iz podruma kuće gdje sam ja stanovao odnosno stana, ispod mog stana je bio podrum u kojemu su preostali bili svi gotovo stanari i svi su došli u bolnicu 17. popodne, između njih i moja supruga i moja punica te su tako čekali, jer su čuli već i upozoreni bili da je moguće da će poginuti, naime da se kod ulaska u grad paravojne četničke postrojbe, pa i JNA služe čišćenjem zgrada bacajući najprije bombe u podrume i kuće, a onda pitajući ima li ko živ ...

fond za humanitarno pravo

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ja vas molim još jednom da se skoncentrišete na moja pitanja. Dakle, vaš odgovor je da, dolazili su i civili, a moje pitanje je da li su dolazili i pripadnici Zbora narodne garde i tražili utočište odnosno da na neki način preko bolnice izađu iz Vukovara?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Časni Sude, ja želim kazati kako je dolazilo do toga da bolnica bude popunjena, da zapravo ono malo prostora nije bilo moguće više da stane ni jedan čovek, a da li je bilo, ne vjerujem da je bilo pripadnika Zbora narodne garde jer zato što jedan dio se 18. predao na Mitnici, a drugi dio je sa zapovjednikom tada odbrane Vukovara Mladim Jastrebom otišao u proboj. Je li moguće da je netko od pripadnika Zbora narodne garde ušao kao civil, možda je to netko pojedinačno, ali sigurno to nije bila ona pojava koja bi bila primjećena.

ADVOKAT DOMAZET: Časni Sude, ja ne znam da li je možda vreme za pauzu ili da nastavim još?

SUDIJA PARKER: Gospodine Domazet, ja zapravo mislim da bi bio idealan trenutak za pauzu, nastavićemo u 17.55.

TUŽILAC MOORE: Časni Sude, mogu li ja nešto ukratko da kažem?

SUDIJA PARKER: Izvolite, gospodine Moore.

TUŽILAC MOORE: Radi se o sledećem svedoku, ambasadoru Okunu. On je naime već svedočio u *Predmetu Milošević*. On se zapravo pozivao na izvorni dokument, svoj dnevnik i on želi tim dokumentom da se ponovo služi prilikom davanja iskaza šta će nama biti potrebno nadam se sutra. Mi smo pretresli sve, ali nismo uspeli da dobijemo izvorni dokument, a ambasador je opravdano zabrinut da zapravo dan pre dolaska na Sud nema izvorni dokument. Mi smo čak podneli jedan podnesak, mislim u petak da bismo dobili taj dokument i ja ne znam može li Pretresno veće po svom nahođenju da pomogne Tužilaštvu, ali poslednja stvar koja bi nama trebala da bude zakašnjenje pri dobijanju dokumenta koji ima Sekretarijat (Registry) i koji je služio kao izvorni dokument u *Predmetu Milošević*, a koji takođe treba da bude korišćen u ovom Predmetu.

SUDIJA PARKER: Ima li neko razloga koje je vezano za taj problem?

TUŽILAC MOORE: Nema tu nikakvog razloga, a nismo dobili ni odgovor.

SUDIJA PARKER: Mi ćemo to da proverimo, gospodine Moore.

TUŽILAC MOORE: Hvala.

Fond za humanitarno pravo

(pauza)

SUDIJA PARKER: Gospodine Moore, pitanje koje ste spomenuli pre pauze, mi smo s tim u vezi dobili informacije i zapravo izgleda da je napredak i slanje imejlova drugačiji od onoga kako vi to shvatate, a najnovija informacija je zapravo da postoji konkretan zahtev da se pogleda taj dnevnik sutra, do sutra ujutro i to je Sekretarijat obavio. Ali opšti problem je zapravo taj što se taj dokument čuva na osnovu naloga drugog Pretresnog veća i svaki pregled tog dokumenta mora da bude u njihovom prisustvu. Dakle, izgleda da će svedok tu sutra da bude, u vreme kada neko od vaših ljudi bude tražio da to vidi.

TUŽILAC MOORE: Časni Sude, ja mislim da je moj vremenski raspored bio tačan. Mi smo podneli zahteve za pristup izvornom dokumentu zato što ambasador Okun želi da vidi svoj dokument. Naime, čovek ima 82 godine i želi da vidi svoj dokument u pripremi za davanje iskaza. Ja znam i prihvatam da je urađeno nešto za sutra ujutro, ali zapravo mi nismo, to je zapravo loše, zato što nismo dobili pristup originalnom dokumentu.

SUDIJA PARKER: Odgovor na to... Pretpostavljam da treba da se traži nalog od Pretresnog veća.

TUŽILAC MOORE: Mi smo to i učinili.

SUDIJA PARKER: Jeste li ga i dobili?

TUŽILAC MOORE: Mislim da jesmo. Dopustite mi da proverim, jer zapravo mi smo podneli zahtev, odnosno imamo zahtev iz tima Milošević ako mogu tim izrazom da se poslužim za taj dokument. Samo trenutak. Da, svakako ja sam ga video među svojim imejl porukama bilo u petak ili jutros, u petak. I naša referentkinja može sada da ga pokaže.

SUDIJA PARKER: Pa nema smisla da se obraćate nama. Vaš problem je zapravo nalog drugog Pretresnog veća i ako vam to stoji na putu, vi morate da dobijete dakle nalog, odnosno izmenjeni nalog od tog Pretresnog veća i na osnovu ovoga šta vi kažete, vi ste već preuzeli korake u tom pravcu. Iz onoga šta kažete taj nalog još niste dobili.

TUŽILAC MOORE: Ne, mi smo podneli zahtev, pisani zahtev i to na adekvatan način, ali nismo dobili odgovor. Ali problem koji ja tu zapravo imam je jedan realističan problem, radi se o svedoku koji želi da vidi svoj izvorni dokument kada dođe ovamo da svedoči. Dakle, to nije ništa nerazumno.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SUDIJA PARKER: Ja to razumem i očekujem da će i drugo Pretresno veće to tako da shvati.

TUŽILAC MOORE: Videćemo sutra.

SUDIJA PARKER: Dakle, kada se njima bude formalno pristupilo s tim u vezi, kao što znate mi tu ne možemo ništa da učinimo, ono šta možemo, možemo dakle dosledno da sledimo njihov zahtev tako da svedok vidi taj dokument u prisustvu sudskog službenika.

TUŽILAC MOORE: Da, ali ponekad svedoci uz dužno poštovanje prema ljudima iz Sekretarijata, svedoci se ne osećaju uvek ugodno ako neko sedi tamo uz njih.

SUDIJA PARKER: Gospodine Moore, ja to ne dovodim u pitanje, ali to je ono šta mi možemo da učinimo i mi smo to i uradili, sada zavisi od vas da vidite s drugim Pretresnim većem hoćete li dalje da krenete u tom pravcu.

TUŽILAC MOORE: Hvala vam najlepše.

SUDIJA PARKER: Gospodine Domazet.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, časni Sude. Gospodine Njavro, i u glavnom ispitivanju, a i danas ste govorili o tome da se prema vama vodio postupak pred Vojnim sudom u Beogradu i da ste razmenjeni. Da li je tačno da ste razmenjeni pre nego što je bilo kakvo suđenje započelo odnosno održano pred Vojnim sudom?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, počelo se suđenje pred Višim vojnim sudom u Beogradu nakon što je održana rasprava, proces sudski, nakon toga je uslijedila razmena sa grupom špijuna "Labrador" iz Zagreba.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ipak, da bi bili sigurni, to nije vaša struka već na neki način moja, ali da li govorite o istrazi, dakle o saslušanjima koje ste davali ili suđenju po podizanju optužnice? Dakle, da li ste vi imali i optužnicu i da li je suđenje počelo ili govorite o istrazi?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja govorim o suđenju u Višem vojnom sudu u Beogradu.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dobro, ako je to tako, nema razloga da vam ne verujem da je znači suđenje započelo, ali nije okončano jer pre okončanja ste vi razmenjeni, je l' tako?

Fond za humanitarno pravo

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja mislim da je suđenje završeno, ali presudu ja nisam dobio jer je nakon što je suđenje završeno uslijedila razmjena sa kao što sam rekao špijunskom grupom "Labrador" iz Zagreba.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ako se dobro sećam, to je špijunska grupa koja je uhapšena u Hrvatskoj i koja je tada razmenjena sa grupom u kojoj ste vi bili i putovali ste, ako se ne varam, avionom iz Beograda za Zagreb?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno. Putovali smo nas četrdesetek ili nešto uhićenika i zatvorenika iz logora u Zagreb, ali s nama su putovali i pojedini časnici JNA i kad smo došli u Zagreb i sleteli na zračnoj luci "Pleso", tu smo se razmijenili sa, u prolazu sa ovom špijunskom grupom "Labrador". Oni su ušli u taj zrakoplov kojim smo mi doleteli iz Beograda s Batajnice.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Upravo ste rekli da su sa vama, sa tom grupom koja je znači išla u razmenu bilo nekoliko oficira JNA. Da li se sećate, da li je među njima bio general Aleksandar Vasiljević?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Bio je jedan general i jedan pukovnik i supruga, ako se ja dobro sjećam, jednog od pukovnika, zapovjednika u zračnoj luci "Pleso". Da li je to bio general Vasiljević, ja to ne mogu potvrditi, ali bio je sigurno jedan general.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: On se naravno vratio sa ovom grupom "Labrador".
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: To nijesam mogao vidjeti, jer mi smo ušli u autobus i krenuli prema onome djelu "Plesa" gdje je civilni promet.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Je li u toj grupi koja je išla sa vama bila i gospođa Vesna Bosanac?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: To vas pitam zbog toga što je ona pomenula generala Vasiljevića da je bio u tom avionu, pa sam pretpostavljao da možda i vi o tome nešto znate.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Znam, kažem da je bio general, čin znam ali da li je to general Vasiljević to ne mogu kategorično tvrditi.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li biste se složili sa ocenama nekih da je upravo doktorka Vesna Bosanc u javnosti, u to vreme, naročito u hrvatskoj javnosti, bila na neki način simbol Vukovara i najprepoznatljivija osoba u to vreme zbog tih događaja?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa Vesna Bosanac je bila zbog toga što je upozoravala sve što se događa u Vukovaru, upozoravala je i razgovarala je i sa

Fond za humanitarno pravo

generalom Stanetom Brovetom i Kadijevićem, i generalom Rašetom i slala apele diljem svijeta da se zaustavi razaranje vukovarske bolnice i da se spase ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Dobro, moje pitanje je bilo dakle da ili ne, da li je to ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ako se to može tako zvati, radi tih apela koje je ona slala, jedina tako iz Vukovara onda nije čudo što je bila poznatija od drugih.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: I od vas lično u to vreme.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Naravno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ali mislim da se ne varam, ja ću vas pitati, a vi ćete mi odgovoriti, iako ste meni danas na početku rekli da apsolutno politički niste bili aktivni niti član ni jedne stranke, niti evo, znali iz koje je stranke gradonačelnik vašeg grada bio biran, nekoliko meseci od ove razmene, dakle u leto 1992. godine, vi mi potvrdite da li je to tačno, postali ste ministar zdravstva u Vladi gospodina Hrvoja Šarinića koji je, koliko znam bio u Vladi, to je bila Vlada HDZ-a. Da li je to tačno?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne znam kako dovoditi sada u vezu gospodine odvjetniče moj kasniji angažman sa ovim što je bilo jer ja sam zdravstvene struke i logično je da zdravstveni djealtnici nekako vode zdravstvo.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Naravno, ali i sami ste rekli kada ste govorili o nekim imenovanjima na visoke položaje, kada sam vas pitao u pogledu smena da politička stranka koja dođe na vlast stavlja svoje ljude i da je to normalno bilo i tako ste, ako se ne varam objašnjavali smene u Vukovaru sa pojedinih najodgovornijih funkcija. Dakle, ja vas pitam, vas je HDZ-e i negova Vlada postavila na mesto ministra zdravlja već u leto 1992. godine. Da li je to tačno?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Gospodine odvjetniče ja nisam rekao, nego sam rekao da je uobičajeno, ali nisam rekao da je pravilo. Ako je uobičajeno, onda je moguće, ali opet, ja nisam 1991. godine bio član ni jedne stranke.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da, ovo je već 1992. godina, ali ne dakle mnogo posle toga. Da li sam u pravu ako kažem da ste posle toga, negde dakle ovo bili do 1994. godine, a zatim ministar bez portfelja ili bez lisnice da bi se razumeli bolje, a zatim, i bavili se tada problemima izbeglica, žrtava domobranitelja da bi postali ministar hrvatskih branitelja. Da li sam u pravu sa ovim podacima? Da li su tačni ovi podaci?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Kako je 1992. godine još uvijek rat i odvijaju se i dalje ratne strahote, logično je da je netko tko je prošao i ratni pakao i logor i pozna... i osim toga je i liječnik, zna i tu problematiku, da bude angažiran na onome području koje mu je blisko i koje pozna i zato sam postao ministar zdravstva Republike Hrvatske u avgustu mjesecu 1992. godine.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Dakle i bez neke posebne stranačke pripadnosti. Ali da li se to može odnositi, da li ste bili saborski zastupnik u dva mandata?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Saborski zastupnik sam bio u tri mandata. Bio sam izabran i 1992. godine i 1995. godine i 2000. godine. Prema tome, to su tri mandata s tim da sam u većini kao što ste rekli jednim djelom bio ministar zdravstva, pa onda ministar bez lisnice, a kako je zahvaljući agresiji na Republiku Hrvatsku bilo puno i prognanika i nakon agresije i na susedni Bosnu i Hercegovinu od strane JNA i svih paravojnih postrojbi onda sam bio zadužen za zbrinjavanje prognanika, izbjeglica iz susedne države.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li ćete mi reći da ste bili birani tri puta za saborskog zastupnika, a da niste bili član ni jedne stranke?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne sad, oprostite, niste me pitali. Član HDZ-a sam postao negde u kasno proljeće 1992. godine.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Pa upravo ste to na neki način izbegli da mi kažete da bi tek sada posle ovoga, jer ministar možda i može da bude iz ovih razloga koji kažete, ali saborski zastupnik je vezan za stranku, je l' tako?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ima nezavisnih zastupnika. Vi znate i sami da se može i ako nezavisni zastupnik kandidirati i uću u Sabor, ima ih, i bilo ih je, ima i sada.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Ja bih samo molio zbog zapisnika, zbog transkripta da još jednom ponovite jer upravo to nije ušlo da ste 1992. godine postali član HDZ-a. To je ispušteno iz zapisnika, pa bih vas molio da ponovite radi zapisnika da to bude. Dakle, tačno je ovo što kažete da postoje nezavisni, ali vi niste bili nezavisni već zastupnik HDZ-a. To smo raščistili.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno je da sam izabran na listi HDZ-a kao što sam rekao i kad sam stupio, učlanio se, primljen u stranku ...

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Priznajem da je ova vaša politička karijera izuzetno brza i blistava bila i sada ste, ako se ne varam, vi ćete potvrditi i predsednik Udruge hrvatskih lečnika dragovoljaca 1990-1991. godine, je l' tačno?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Da li vam je poznato da su gotovo svi zapovednici od kojih ste neke spominjali Jastreba, Malog Jastreba i Dedakovića, posle ovih događaja bili uhapšeni od aktuelne hrvatske vlasti?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, ali ne znam razloge, još uvijek ne znam iako se ponekad sretnem i sa jednim i sa drugim zapovjednikom odbrane Vukovara.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Još nešto. Kada ste odgovarali na pitanje o nekim kolegama vašim lekarima Srbima, o dvojici je bilo reči, doktoru Ivankoviću i doktoru Đurincu, kod ovog prvog ste rekli da je po nekoj partijskoj liniji onog Saveza komunista došao na funkciju, da je zbog toga imao privilegiju u pogledu dobijanja placa, a pretpostavljam da je to možda bilo i na poslu, da je postao zbog toga šef, a za ovog drugog da je imao manu da je alkoholičar. Ni jednog drugog kolegu niste pominjali. Da li ima ili pamtite nekog drugog kolegu Srbina o kome imate pozitivno mišljenje?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Što se tiče kolege, ne Đurinca, ja takvog ne znam, Đuranca znam. Doktor Tomisalv Đuranc je zagrepčanin i on je Hrvat. Jedino ako nije promjenio nacionalnost i nisam rekao da je alkoholičar nego da je volio više čašica. Što se tiče drugih kolega, ja ni o kome, no i jednom od njih nisam izjavljivao niti imao razloga izjavljivati neistine. To bi se kosilo i sa mojim moralom i sa mojom etikom.

ADVOKAT DOMAZET – PITANJE: Hvala. Vratio bih se ne moje pitanje malopre u vezi Jastreba i Dedakovića, čini mi se da u transkript nije ušlo onako kako ste odgovorili, ja vas molim da ponovo odgovorite da li vam je poznato da su bili uhapšeni i da li znate zbog čega?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: To znam da su bili uhapšeni, ali zbog čega kao što sam rekao, ne znam.

ADVOKAT DOMAZET: Ne znate. E, hvala jer to nije tako ušlo u zapisnik. Hvala vam gospodine Njavro, ja nemam više pitanja. Hvala, časni Sude. Ja sam završio unakrsno ispitivanje.

SUDIJA PARKER: Hvala vama, gospodine Domazet. Gospodine Boroviću, vi ste na redu, izvolite.

UNAKRSNO ISPITIVANJE : **ADVOKAT BOROVIĆ**

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dobar dan, časni Sude. Ja sam Borivoje Borović, branilac Miroslava Radića. To je za svedoka. Da ne ostane ovo pitanje nerešeno vezano za Vojni sud u Beogradu. Prvo pitanje, koliko ste izjava dali tom Sudu?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja sad točno ne znam, ja sad znam da sam odveden ...

Fond za humanitarno pravo

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Oprostite, pošto gubimo mnogo dragocenog vremena na duga pitanja i na duge odgovore, ja bih zamolio da budu kraći odgovori. Da li znate koliko ste izjava dali? Jednu ili više?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja vam točno ne mogu odgovoriti na to pitanje. Dopustite mi da odgovorim kako je bilo.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ja se izvinjavam, neću vam dopustiti. Pitam jednu ili više izjava?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne mogu... Ne sećam se.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala vam. Drugo pitanje. Kada ste bili u Vojnom sudu u Beogradu, kolega vas je pitao detaljno oko razmene. Da li je pre nego što ste razmenjeni Sud izrekao usmeno presudu kojom vas oslobađa krivične odgovornosti ili ne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Treće pitanje. Da li znate kolika je bila predviđena kazna za krivično delo oružne pobune?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne znam točno ni to.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li danas znate?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, još manje danas.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Sledeće pitanje. Danas ste rekli na pitanje kolege da su u određenom trenutku početkom avgusta bombardovane zgrade među kojima i zgrada u kojoj su stanovali oficiri Jugoslovenske narodne armije. Jesam li u pravu?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, zgrada ispred. Jer je to uz bolnicu samu.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Šta kažete onda, kako glasi vaš odgovor?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Moj odgovor. 13. avgusta 1991. godine nakon što je prije toga onaj bolnički dio u dvorište palo 6, raznijelo ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Pitam vas za zgradu u kojoj su stanovali oficiri JNA, šta je tu bilo pošto ste vi rekli da je bombardovana zgrada JNA?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Zgrada u kojoj su stanovali oficiri, časnici JNA, ispred nje je pala jedna granata, to je gotovo dvorište bolnice i ne znam šta je oštetila, neki auto.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu, hvala vam. A da li su u toj zgradi stanovali oficiri?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne samo oficiri nego i drugi, bilo je i civila.

Fond za humanitarno pravo

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: A da li su to oni oficiri koji su iz kasarne gađali tu zgradu kao što ste malpre rekli?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja to ne bih znao, jer ko je gađao iz kasarne, vjerujte svi znamo da je gađano iz kasarne, a tko je, to ne znam.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu. Da li smatrate da je logično da oficiri iz kasarne gađaju zgradu u kojoj žive njihove porodice, žene i deca ili nije logično? Šta vi kažete?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja sad mogu kazati slijedeće, da je moguće zato što su onda povukli svoje obitelji u vojarne, pa nisu ni imali razloga da ne gađaju.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dakle, ako dozvolite, da li to znači da su svi članovi porodice ljudi koji se nalaze u kasarni avgusta meseca bili u kasarni?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne znam ja, ne mogu tvrditi, nestali su iz grada, ali gdje su bili, da li u vojarni ili na nekom drugom mjestu to stvarno ne znam.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ako dozvolite gospodine, kako znate da su oni svi nestali iz grada, pošto se vi ne bavite ni politikom, bavite se samo bolnicom, a sad nam dajete vrlo precizne podatke o toj činjenici?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa to je lako. Ako stanujem do te zgrade, preko puta, mogu vidjeti jer je moj stan preko puta, stanuje mi obitelj preko puta, ako je bolnica isto tako preko puta kao evo, malo dalje nego vi, kako onda ne bih mogao viditi ima li nekoga, je l' se netko živ kreće, je l' ima neko.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala, hvala. Saopštili ste na pitanje kolege da su ZNG-e bile pod komandom MUP-a Vukovara. Je l' tako?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne znam ja, ja znam da su bile pod zapovjedništvom Ministarstva unutrašnji poslova, a ispostava je Vukovar. Prema tome, spadali su pod to zapovjedništvo.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li to znači da je Stipo Pole, kao komandir MUP-a Vukovara mogao naređivati ljudima koji su pripadali Zengama?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pretpostavljam da da.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li to znači... Da li to znači da je on bio pretpostavljeni Ivici Arbanasu ili da budem... Oprostite, malo sam brzo pitao za Ivicu Arbanasa, znate li ko je Ivica Arbanas?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Znam da je Ivica Arbanas jer je dolazio u bolnicu dovodeći ranjene ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Koje ranjene?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ranjene i pripadnike Zbora narodne garde, ali doveo je, mislim da je doneo na svojim leđima i pripadnika srbočetničke, četničke formacije, Pavla Teofanovića.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li je on bio glavni zapovednik paravojske koja se zvala "ZNG-e u Vukovaru"?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja to stvarno ne znam ko je bio zapovjednik, znam kasnije od konca, kad je došao Jastreb da je rečeno da je preuzeo zapovedništvo po naređenju iz Zagreba, da je preuzeo zapovjedništvo nad Zborom narodne garde, Jastreb.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li je postojala u tom trenutku Teritorijalna odbrana Vukovara ili nije? Da ili ne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: To ja ne znam stvarno.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li vam je poznata činjenica da su ranije Teritorijalnu odbranu činili i Hrvati i Srbi? Pre ovih događanja.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Teritorijalnu obranu? Ne znam, ona je bila u nadležnosto koliko se ja sjećam tad, Sekretarjata za narodnu odbranu, pri općini, je l'?

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Tako je, hvala. Sledeće pitanje. Rekli smo nakon pitanja uvaženog kolege Domazeta da u trenutku kada se ovo dešava u Vukovaru, da je član Vrhovne komande Jugoslovenske narodne armije bio Stipe Mesić koji je Hrvat i pod čijom komandom, zajedno sa ostalim članovima kolektivnog organa je bila Jugoslovenska narodna armija. Da li se slažete sa ovom konstatacijom? Ponovo.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, jer treba pitati Stipu Mesića u kakvim okolnostima je on bio i da li je bio uopće ili je to samo figurativno bio.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Mislim da ja nisam kompetentan za to odgovarati.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Čini mi se da ste odgovorili malope da je on bio formalno i da je bio na mestu predsednika Predsedništva Vrhovne komande Jugoslovenske narodne armije. Je li to tačno?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja sam ranije rekao da je on ranije bio zapravo samo, evo možda je sretna, možda je najbolji izraz figurativno, ne formalno, figurativno.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Pa dovoljno je, to se kaže *de jure* odgovornost. Sledeće pitanje, da li ste vi položili zakletvu kada ste služili Jugoslovensku narodnu armiju?

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da. Ali sam položio i zakletvu Hipokratovu.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala, to ćemo nakanadno. Naravno, ne sumnjam. Moje pitanje glasi, da li u tekstu zakletve piše da se "obavezujete, da ćete ako je potrebno i svojim životom čuvati teritorijalnu celovitost Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije"? Da ili ne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Do onoga trenutka dok je ona bila takva, dok je vladala ravnopravnost koliko toliko, onoga trenutka kada je Jugoslavija bila u raspadu, onoga trenutka kad je nestalo, kao što dobro znate, u smislu Jugoslavije, više ta, po mom uvjerenju, zakletva nije imala značenje.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. A da li je ta zakletva odnosno tekst glasio ovako kao što sam ja vama predočio?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne sjećam se točno zakleteve, vi ste je vjerojatno pročitali pripremajući se za ovo ispitivanje, ja na žalost prije 30 i koliko godina, više ne sjećam se kako je glasio tekst.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: A da li potvrđujete da je postojala svečana zakletva prilikom prijema u armiju?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Je, to da.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li je Jugoslovenska narodna armija čiji je vrhovni komandant u tom trenutku bio Stipe Mesić pošla na Vukovar iz razloga da štiti teritorijalnu celovitost zemlje ili je vi tretirate kao paravojsku? Jer nemojte mi zameriti što ovi pitanje malo široko postavljam, vi kažete da ste prekršili zakletvu kad ste vi shvatili da ne postoji više zemlja. Da li je dovoljno šta vi shvate ili postoje u vojsci određeni precizni standardi po tom pitanju?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja sam položio zakletvu JNA dok sam bio JNA, dok sam bio pripadnik te vojske i mislim da me posle nije toliko to što piše obvezivalo, a što se tiče Stipe Mesića i zapovjedništva nad JNA, to stvarno nisam pozvan ni kompetentan davati na to odgovor, to treba njega pitati, on zna što je i za što bio odgovoran, ja mogu za svoje čine odgovarati.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu, hvala vam. Ko je bio sekretar za narodnu odbranu za vreme ovih događanja u Vukovaru? Da li je vama poznato?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne znam od kada mislite, molio bih vas da budete, da mi preciznije ako možete kažete.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Biću veoma precizan. Od onog trenutka kada je smenjen sekretar za narodnu odbranu, a bio je Srbin, postavljen je Merčep. Da li vi znate koji je to bio trenutak vremenski?

Fond za humanitarno pravo

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa ne znam točno, ali mislim da je to bilo negdje tamo, možda juni, možda maj, juni mjesec, ne znam točno tako da točan dan ili približan dan ne bih mogao, ne sećam se stvarno.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu, u redu, hvala vam. Jeste li na današnji dan član HDZ-a?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U vreme kada ste bili ministar u toj Vladi HDZ-a, nabrojte mi koji su Srbi bili ministri kog resora u tom trenutku?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja se ne sjećam, ali mogu neke nabrojiti. Pavlović, Juzbašić ili još je kasnije bilo, ali stvarno da me pitate inače sastav vlade prije, znači od 1992. godine na ovamo, ne bih vam baš mogai nabrojiti, jer ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu, hvala. Mislio sam da mi nabrojite ministre srpske nacionalnosti.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: O njima, već sam ih rekao.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu, u redu. Hvala vam. Da li ste vi bili za koncept osamostaljenja Hrvatske i stvarenje nezavisne Hrvatske države kao što piše u Programu HDZ-a?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja ne znam za Program HDZ-a od prije, ja mogu govoriti od 1992. godine kad se jasno vidjeli što se dogodilo.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li ste vi bili za taj projekat bez obzira šta piše u Programu HDZ-a?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja vam govorim za Program HDZ-e koji vi meni želite servirati, ja vam govorim za ono što znam, a to znači ja sam prihvatio Program kad ja Hrvatska već bila međunarodno priznata kao samostalna, suverena demokratska država.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala vam. Ali u trenutku kada se nalazite u vukovarskoj bolnici i kada svedočite o događajima iz vukovarske bolnice, da li je tada Hrvatska bila međunarodno priznata ili nije, da ili ne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Hrvatska je od jednog dijela zemalja već bila priznata ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Znate šta je međunarodno priznanje, vi ste obrazovan čovek. Da li je bila formalno međunarodno priznata tada kada su bili događaji o kojima govorimo?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja to ne znam, ne sećam se.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li dozvoljavate mogućnost da nije bila priznata?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ali dozvoljavam i da je bila priznata.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dozvoljavate. Dobro, to ćemo lako dokazati da nije. Da li vam je poznato šta znači i da li ste čuli za naziv Gardijska brigada?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Gardijska brigada, ja podrazumijevam o onome što sam govorio kao Zbor narodne garde, ako je Zbor narodne garde i to, onda je to. Po prilici. Ja nisam vojni stručnjak niti vojni riječnik znam, prema tomu, ne mogu točno odgovarati na to pitanje.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: E pa vidite, hvala vam, to je dijametralno sasvim suprotno. Gardijska brigada je deo regularne vojske Jugoslovenske narodne armije, a Zbor narodne garde je čuli smo danas, je bio deo MUP-a Hrvatske i bila je paravojna formacija. Dakle, to je različito. Ja vas pitam za Gardijsku brigadu Jugoslovenske narodne armije, da li ste čuli za nju u vreme vukovarskih dešavanja, to je konkretno pitanje.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa je konkretno odgovor ovako. Zbor narodne garde nije nikava paravojna formacija nego redovita vojna formacija, vi to isto tako dobro znate iako meni to namećete ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu, hvala, hvala vam. Čuli smo da je to redovna vojna formacija.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Redovna policijska.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Samo malo, samo malo. Pošto ste u svom slobodnom izlaganju odgovorili da je to redovna vojna formacija, pa sada kad sam rekao dakle vojna, vi menjate da je policijska. Je li vojna ili policijska?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Evo, odgovaram kao što sam i gospodinu odvjetniku Domazetu rekao. Kad smo razjašnjavali i kad me pitao o tome, rekao sam da je to, da je to vojn... gardijska, Zbor narodne garde je pripadnik MUP-a, Ministarstva unutarnjih poslova, znači da su pripadnici policije i da postoje kao posebne pretpostavljam bar, kao policijske postrojbe. Prema tome, ne vojne, a kasnije su ušle u sastav vojnih postrojbi.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. U tom trenutku o kome vas iscrpno sada pitam, čujemo da postoji MUP i da postoje, kao, kao što vi kažete Zbor narodne garde koji je deo toga MUP-a. Da li je tada Hrvatska imala svoju vojnu silu ili nije?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Hrvatska je tada imala samo pripadnike policije u sastavni dio tih policijskih snaga, Zbor narodne garde. I mislim da ja nisam... Oprostite da završim svoju misao, najmanje kompetentan da pojašnjavam i policijske snage od čega se sastoje i organizaciju policije i organizaciju vojnih postrojbi.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala vam. Ali pošto ste sami sebi dodelili ulogu nekoga ko se razume u to, sami ste nam dali tumačenje šta predstavlja Zbor narodne garde, ja sam vas pitao da li je u tom trenutku Hrvatska imala vojsku, vi ste odgovorili kao što ste odgovorili, hvala vam. Idemo sledeće pitanje. Da li ste vi povodom ovih događanja objavili knjigu?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja sam povodom ovih događanja objavio knjigu ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Kako se ona zove?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: "Glava dolje, ruke na leđa".

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala vam. Da li biste bili ljubazni da nam kažete u koliko primeraka?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne znam točno stvarno, jer niti sam pitao izdavača, niti sam dobio kompenzaciju, materijalnu za to.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala vam. Sada konkretno. Opisivali ste juče kako je došla JNA u bolnicu prvi put. Opisali ste oficira koji je došao tada prvi put, kao što ste juče izjavili. Da li biste sada Sudu rekli kako on izgleda, visina?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja se sad, puno pitate, kako izgleda u tom trenutku ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da. Da li znači da ga ne biste mogli prepoznati?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa mislim da bih mogao lice prepoznati, a lica čovek pamti, pretežito pamtimo lica ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li to znači da biste ga lako prepoznali zato što ste ga vrlo često gledali u hrvatskim medijima, pa je onda to razlog da prepoznate lice, a ostalo ne? Je li to razlog?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ne, ne. Jer ono kad smo bili, kad smo mislili da ćemo svi biti razmjenjeni da smo konačno ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dobro, oprostite molim vas što ću vas prekidati često, ali moramo malo da budemo koncentrisani. Ako budemo dugo odgovarali na ono što vas ja uopšte ne pitam onda nećemo nikada stići do kraja. Pitanje je glasilo, evo biću precizan ja. Da li ste u medijima gledali od 1991. godine do današnjeg dana fotografe Mrkšića, Radića i Šljivančanina?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa meni uopće nije trebalo gle ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Pitam da li ste gledali?

Fond za humanitarno pravo

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Nije potrebno... Dopustite da završim. Časni Sude, ja vas lijepo molio da kad odgovaram da mi se dopusti da pojasnim da iznesem što sam ja tad i kako ja mislim da trebam odgovoriti, naravno kratko gospodinu odvjetniku.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ja neću naravno sprečavati svedoka da da pojedina objašnjenja, ali čini mi se da imam neko procesno pravo kada to ode u nedogled u cilju izbagavanja direktnog odgovora, da čini mi se imam pravo u interesu svoga klijenta da prekinem svedoka. Pitao sam samo da li ste fotografije optuženih za ovih 15 godina gledali ...

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću. Doktore, postupak pred ovim Sudom je lakši ako slušate pitanja koja vam se postave i ako na njih date odgovor. Ja sam primetio da se prilično često događa da se vi bavite jednom, dve ili tri druge stvari, pa da onda date odgovor na pitanje koje vam je postavljeno. Naime pomoglo bi ako biste svoje odgovore konkretnije usredsredili na postavljeno vam pitanje. Ali kada odgovarate na pitanje onda će vam svakako biti dopušteno da odgovorite na pitanje u potpunosti, odnosno u celosti i to onoliko koliko vi smatrate relevantnim. Primetićete, a ja mislim da ni jedan advokat vas nije u tome zaustavljao.

SVEDOK NJAVRO: Zahvaljujem, ja ću odgovoriti ovako. Gospodina Šljivančanina i Radića sam vidio i niko, mogao sam 100 puta posle gledati na televiziji, nikad ih ne bih zaboravio. Što se tiče gospodina Mrkšića, prvi put sam ga vido na televiziji.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li to znači da ih je viđao u medijima za ovih 15 godina? To je ponovo prvo pitanje.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Sledeće pitanje. Koju uniformu, može li da opiše je tada nosio kapetan Radić?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Kapetan Radić je došao u uniformi kapetana JNA dok je ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Samo malo, oprostite molim vas ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ono je "SMB" ako se ja dobro sjećam ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Šta je imao na glavi?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Imao je na glavi... Stvarno ne mogu se sjetiti evo sad, isto kao što se ne mogu sjetiti za druge što su imali na glavi.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Gde je nosio čin, pošto kažete ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Čin na ramenu, epolete.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Koliko je to zvezdica, pošto ste bili u vojsci koje ste vi videli?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Četri.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Samo malo, četri. Hvala. Da li ste videli koje je oružje nosio?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ne, nisam obraćao pozor, ne.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dobro. Rekli ste da je došao sa vojnim vozilima, opisali ste one cevi. Pitanje glasi: to vojno vozilo da li je imalo gusenice ili je imalo točkove?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točkove.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Točkove, a cevi?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Cevi uperene, veće cijevi uperene prema bolnici.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Je l' to neki veliki kalibri ili mali kalibri?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Puno me pitate. Tu stvarno, veći kalibar nego što sam ja bar vidio recimo od puškomitraljeza.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu, hvala. A sada mi recite, vi ste juče i danas izajvili da kada su došli u kasarnu, da je dokumentaciju odnela vojska Jugoslovenske narodne armije, je l' tako?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Oprostite ne kasarnu, ne znam šta ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U bolnicu, u bolnicu.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da u bolnici je strpana dokumentacija u jednu vreću, jedan vojnik je i sve je odnešeno, ovo što sam rekao, povjesti bolesti i protokole.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. A da li ste vi palili neku dokumentaciju kada je došla vojska Jugoslovenske narodne armije ili niste?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: A da li ste poneli neke papire sa sobom kada ste otišli u istražni zatvor?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, zato što i da sam ponio u Mitrovici bi mi sve oduzeli, jer su nas skidali do gola. I pretresli, naravno ono što smo imali na sebi obučeno.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li je ono šta ste vi objavili u svojoj knjizi sve tačno i da li vi stojite iza vaše knjige, da ili ne?

Fond za humanitarno pravo

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Stojim za onaj dio koji sam ja pisao, ali ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Jedan dio i drugi su pisali.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala lepo. Ako vam ja saopštim da sam pročitao vašu knjigu i ako u toj knjizi piše, a vi ćete to potvrditi, ako ne ja ću vam predočiti na ekranu, da ste vi spalili svu dokumentaciju i da ste zadržali samo rešenje o postavljenju za šefa Ratnog štaba. Šta sada kažete na tu moju tvrdnju pre nego što vam pokažem knjigu? Da li je to tačno ili ne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Vi mješate nešto gospodine odvjetniče. Ja sam imao iskazici da sam ovaj, da sam imenovan za pričuvnog ili rezervnog pripadnika MUP-a i da sam imenovan zapovjednikom iz Glavnog sanitetskog stožera, zapovjednikom saniteta i da sam ostavio samo ovu da sam zapovjenik Ratnog saniteta, a ovo da sam dao ženi koja je to uništila.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Kojoj ste ženi dali?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Vlastitoj koja je onda to spalila.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: A kada ste to dali svojoj ženi da spali dokumentaciju kada je došla Jugoslovenska narodna armija?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Točno. To je bilo ...

TUŽILAC MOORE: Ja ulažem prigovor na ovo.

SUDIJA PARKER: Izvolite.

TUŽILAC MOORE: Pa pitanje koje je postavljeno, a to je na strani 76, 184425, dakle tu se kaže: "Hvala lepo. Ako vam ja saopštim da sam pročitao vašu knjigu i ako u toj knjizi piše, a vi ćete to potvrditi, ako ne ja ću vam predočiti na ekranu, da ste vi spalili svu dokumentaciju i da ste zadržali samo rešenje o postavljenju za šefa Ratnog štaba", da li moj uvaženi kolega želi da kaže da je sva dokumentacija koju je imao doktor, da je poneo u nekoj vreći ili on govori o ličnim dokumentima, nije nam to dovoljno jasno, nije se o tome govorilo i to bi doprinelo preciznosti pitanja. Kakva je dokumentacija koju je on navodno spalio, kakva je svrha da moj uvaženi kolega na ovaj način postavlja pitanja, jer mora svedoku da da prilku da odgovori o konkretnim detaljima.

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, mislim da se sve ovo dosta brzo odvijalo, ali gospodin Moore nas je vratio na ono prvo pitanje i sasvim je umesna njegova primedba da je pitanje koje ste vi postavili na početku bilo dosta neajsno i da bi bilo potrebno da se precizira. Hvala.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Časni Sude, ne samo da ste vi u pravu nego i uvaženi kolega Moore, jesam malo brzao smatrajući da stoji iza svojih navoda, ali pošto ja sada ne predočavam ništa iz knjige, još nije došao trenutak, da li ste vi izjavili pišući tu knjigu svojim rečima da ste hteli da spalite dokumentaciju, da ne kažem koju, da ne bi "pala neprijatelju u ruke"?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ja sam rekao i stojim iza toga, spalio sam osobnu dokumentaciju, a nikakvu zvaničnu medicinsku dokumentaciju osim što sam ostavio, znači osobna dokumentacija spaljena, dakle osim što sam ostavio kao što sam rekao, jedan pisani papir, to uostalom vjerojatno postoji još u Mitrovici gdje sam imenovan zapovjednikom, ali Ratnog saniteta.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Kada ste postali raspoređeni, kada ste bili raspoređeni u MUP Hrvatske? Rekli ste da ste bili na vojnom rasporedu MUP-a Hrvatske. Kada je to bilo?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Trebalo je liječiti i ranjene pripadnike MUP-a, pa su u znak zahvalnosti zato jer sam liječio pripadnike MUP-a, da mi se zahvale, dali su mi, pa jednu karticu na kojoj je pisalo da sam negde avgusta, možda septembra ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Koje godine?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: 1991. godine.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ko vam je predao tu kartu da ste vi pripadnik MUP-a Hrvatske?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Nisam pripadnik nego da sam član pričuvnog, rezervnog sastava, to mi je dao, ako se ja dobro sjećam zapovijednik tada, Stipe Pole.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li biste bili ljubazni da nam kažete kao rezervni pripadnik MUP-a Hrvatske da li ste imali neki vojni čin?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ne, ništa.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li znate šta znači skraćenica "KOS"?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li biste bili ljubazni da kažete Sudu?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Kontraobavještajna služba.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Kada ste prvi put čuli?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: To smo znali još dok, svi, ko je god je služio JNA znao je da postoji "KOS", Kontraobavještajna služba čije je zadaća bila čuvanje, pretpostavljam bar, koliko sam ja bio upoznat s time državne, državne elite i državnih, državnih institucija, uvjetno rečeno. Naravno da nisam dovoljno precizno, ali... Uostalom nisam dovoljno upoznat sa radom, nisam se opterećivao previše time.

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li ste bilo kada sreli nekog pripadnika Kontraobaveštajne službe, zvana "KOS"?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Jesam. Dok sam služio u garnizonoj ambulanti.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U kom mestu?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: U Petrovaradinu, dio Novog Sada.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li je to poslednji put da ste sreli nekog pripadnika "KOS-a"?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Možda kasnije, tijekom, ne znam stvarno, ne sjećam se sad više.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Šta to znači kasnije, ovih godina? Šta znači kasnije? Da li ste ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Kasnije, kažem ne sjećam se.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: A da li ste nekada imali neki službeni razgovor sa nekim pripadnikom "KOS-a" ili niste?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Jesam u Sremskoj Mitrovici nakon zarobljavanja.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Kako se zvao taj pripadnik "KOS-a"?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Zvao se, tako mi je rekao, čin je imao pukovnika, rekao je da se zove Stanko.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li ste, čini mi se neki dan rekli da u transkriptu, da se zove Gojko?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Gojko je drugo, Gojko je bio isto, ne znam major, ali je uglavnom bilo liječnik specijalista pulmolog koji mi je, specijalista za plućne bolesti, koji mi je rekao da je on zapovijednik Ratnog saniteta za Sremsku Mitrovicu.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Da li ste tom prilikom dali zvaničnu izjavu, pošto sam vas to i pitao, da li ste imali službeni kontakt sa pripadnicima "KOS-a" ili niste?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, dao sam izjavu na traženje njihovo i ispitivanje pukovniku Stanku.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li, pošto vidim da samo baratate sa nekim imenima Gojko, Stanko, a pamtili ste i neka prezimena iz starijih datuma, bilo koje prezime zapamtili od ljudi koju su vas ispitivali?

Fond za humanitarno pravo

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ali ja mislim da vrlo lako se to može provjeriti u dokumentaciji Srijemske Mitrovice, ko je bio pukovnik Stanko, ko je bio specijalist, govorim mu zanimanje i lako ga je naći ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. A ko vas je doveo u Sremsku Mitrovicu? Da li isto neki pripadnik "KOS-a"?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne znam jer su naprijed sjedili, mi smo došli u ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Samo pitam, da li je bio pripadnik "KOS-a" ili ne znate?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, ne znam, ne znam.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li znate ko je doktor Radomir Dejanović?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da. Radomir Dejanović je mladi jedan kolega koji je nakon završenog staža pokazivao afinitet za kirurgiju i preporučio sam ga mom šefu da ga primi na kirurgiju i da počne sa specijalizacijom iz kirurgije ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala, hvala. Da li znate gde je on studirao?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Studirao je u Beogradu.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Sledeće pitanje se odnosi na 18. novembar 1991. godine o čemu ste se vi već ova dva dana izjašnjavali. Prvo pitanje glasi: da li ste čuli za majora Tešića?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Drugo pitanje: kada ste izjavili da je izašao jedan kapetan, da li je sa njim bio i jedan major?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne sećam se, tog majora se ne sećam.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li je bio ili nije bio?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Kažem ne sjećam se da je bio i major u nazočnosti kapetana.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li nam možete reći tada, je l' se taj kapetan predstavio?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne tog trenutka, ne.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dobro. Ko je bio još sa njim u pratnji?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Bio je vojnik.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Samo jedan vojnik?

Fond za humanitarno pravo

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Bila je u taj čas, kad smo mi očekivali da će doći predstavnici i Međunarodnog crvenog križa (ICRC, International Committee of the Red Cross), naravno da smo nili iznenađeni...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Dobro, samo pitam, je l' bio neki vojnik ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Da, bio neki vojnik, dalje da li je bilo više ne sjećam se ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu, hvala. Sledeće pitanje: koliko vojnika je obezbeđivalo bolnicu tog trenutka pošto ste se već izjašnajavali da su trebali da pokriju sve rupe kao što ste slikovito juče to objasnili. Dakle, pošto ste vi bili u bolnici, videli ste kažete sve te rupe, koliko je vojnika, onako otprilike, ne morate biti naravno precizni, stavljeno u obezbeđenje bolnice u trenutku kada JNA prvi put ulazi u bolnicu?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Kad se ušlo u bolnicu, mi smo sišli u podrum, a nakon toga su vojnici došli i te prostore, ja mogu nabrajati koliko ima, koliko ima otvora uglavnom, onih većih ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Otprilike recite ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Jedan, dva, tri, četri, pet, šest, jedno desetak otvora ima, što većih što manjih je bilo i naravno svi otvori radi toga što ni jedan prozor više nije postojao ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu ...
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Osim otvora, je l'.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: A da li je bilo još ljudi, vojnika JNA koji su spolja obezbeđivali bolnicu?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Mi nismo vidjeli, jer smo bili unutra tako da je, da li je bilo ili ne, ali ovaj dio smo vidjeli oko onih otvora svih mogućih koje se moglo vidjeti.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu. Ko je to dočekao vojsku Jugoslovenske narodne armije pored vas, ko je bio pored vas u tom trenutku?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pored mene je bila doktorica Bosanac i Martin Vidić Bili.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Mislite Marin?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Marin, oprostite, Marin, da Vidić Bili.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ako ja vama saopštim da u tom trenutku se oni nalaze na drugom mestu, da li imate komentar na to?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne, jer oni su bili, a posle toga su otišli.

Fond za humanitarno pravo

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: A kako su otišli ako kažete da ste svi sišli u podrume?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ja kažem da sam ja sišao u podrum, a ne govorim o drugima jer drugi, koliko ja znam su ne znam, sigurno su pokušali pregovarati da se isprazni bolnica, bar su mi tako rekli 19. pre podne.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ja se izvinjavam, hvala. Ja se izvinjavam, ali upravo pre par rečenica, evo piše i u transkriptu, rekli ste: "Mi smo sišli u podrume".
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Oprostite, lapsus moj, ali sigurno, ja sam sišao, ali ne znam što je bilo s njima tog trenutka jer znam da nisu 18. naveče, koliko se ja sjećam, bili u bolnici.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Koliko je tada bilo ljudi u podrumu? Po vašoj proceni.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa ja mislim da neću pogriješiti previše, teško je odrediti broj, jer bilo je puno ranjenika, ranjenika je bilo više od 450, sigurno, a bilo je puno onih koji su došli iz grada, iz podruma ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu, u redu, hvala vam. Da vas ne mučim, to je dovoljno, hvala. Da li ste vi slali faksove i da li ste telefonski slali poruke u Zagreb, Vinkovce, međunarodnim asocijacijama, znači vi lično? Da ili ne?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Ako vam kaže da doktor Vesna Bosanac u svojoj izjavi na ovom Sudu, transkript od 27. oktobra, na strani 4, red 9 kaže: "Ja nisam bila jedina koja je slala faksove za pomoć, mnogi od nas su to činili, doktor Njavro, ja i Marin Vidić". Da li se možda vaše sećanje sada menja?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Moguće da sam ja nekad u nekom trenutku jedan faks poslao, ali trebalo bi postojati u dokumentaciji onoj koja se nalazi vjerojatno ...

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: U redu, hvala.
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Zna se gdje je i ostala, je l'.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Da li biste bili ljubazni da nam kažete kome ste to mogli poslati vi faks?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Ako sam slao faks onda smo slali svi na istu manje više adresu za pomoć, to je međunarodnim promatračima u hotel "In" mislim da su u Zagrebu bili.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: Hvala. Kažete svi mi, ko još, Vesna Bosanac, vi, ko još svi mi?

Fond za humanitarno pravo

SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Pa na to sam mislio, na to uže ako mogu tako kazati, dio.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE: A to je?
SVEDOK NJAVRO – ODGOVOR: Vesna, Bili i ja. Iako je bilo još naravno kolega koji su isti bili počevši, pa čak... od drugih.

ADVOKAT BOROVIĆ – PITANJE : Hvala.

SUDIJA PARKER: Gospodine Boroviću, da li je ovo sada pravi trenutak za kraj? Ako želite još nešto konkretno da pitate možemo da nastavite na minut ili dva. Ali ne duže.

AVOKAT BOROVIĆ: Prihvatam sugestiju časni Sude. Prekidamo onako kad je najbolje bilo. Hvala.

SUDIJA PARKER: Hvala vama. Nastavljamo sa radom sutra u 14.15.

Fond za humanitarno pravo